

DELAVSKA ENOTNOST

7. MARCA 1970 — ŠT. 9 — L. XXVIII

ZAVAROVALNICA SAVA

Centrala: LJUBLJANA, MIKLOŠIČEVA CESTA 19/1
Poslovne enote: CELJE, ČAKOVEC, JESENICE, KOPER, KOPRIVNICA, KRANJ, KRŠKO, MARIBOR, MENGEŠ, MURSKA SOBOTA, NOVA GORICA, NOVO MESTO, POSTOJNA, TRBOVLJE in LJUBLJANA s poslovalnicama Zagreb in Rijeka

Predsedstvo RS ZSS o cenah in življenjskih stroških

Mnenja, stališča in predlogi vodstva slovenskih sindikatov v zvezi z vsesplošnim povečevanjem cen in še posebej cen osnovnih življenjskih potrebščin

Predsedstvo republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije je na svoji seji 4. marca 1970. leta razpravljalo o gibanju cen in njihovem vplivu na življenjsko raven delavcev.

V razpravah o osnovah ekonomske politike za leto 1970 so slovenski sindikati bili mnenja, da je za uspešno izvajanje re-

forme in za večjo socialno varnost zaposlenih potrebna predvsem stabilizacija trga in cen, ki ji je potrebno podrediti vse druge naloge ekonomske politike za leto 1970. Nekateri drugi kriteriji — predvsem težnje po relativno visoki rasti proizvodnje, da bi se v večji meri zadovoljevale potrebe splošne in investicijske potrošnje ter zahteve po ustvarjanju večjih možnosti za zaposlovanje — pa so v teh razpravah dobile premočno veljavo ter s tem oslabile realne možnosti za večjo stabilnost.

Ob načelnem stališču, da je treba ustvariti pogoje za stabilizacijo trga in cen ter omejiti sedanje splošno naraščanje cen in stroškov, pa so za sindikate trenutno v središču pozornosti predvsem cene osnovnih življenjskih potrebščin in storitev, ki najobčutneje prizadevajo življenjsko raven družin delavcev z nizkimi osebnimi dohodki. To so predvsem cene osnovnih živil, cene komunalnih storitev in cene stanovanj. To so dobrine, ki se jim nihče ne more odreči, tudi tisti ne, ki ima podpoprečne ali celo najnižje osebne dohodke.

Ko ocenjujejo sedanje vsesplošno povečanje cen in življenjskih stroškov, slovenski sindikati menijo, da cene za osnovne življenjske potrebščine in storitve ne morejo rasti tako kot druge cene, ker rast teh cen prizadeva relativno širok krog prebivalcev, ki že ob sedanjih cenah ne pokrivajo ali pa težko pokrivajo minimum življenjskih stroškov. Vsako zviševanje cen na tem področju pa hkrati tudi najbolj povečuje splošni pritisk za zviševanje osebnih dohodkov ne glede na produktivnost in s tem seveda tudi močno vpliva

na rast proizvodnih stroškov. Zato je potrebno takoj zaostriti kriterije za zviševanje cen osnovnih življenjskih potrebščin in storitev. V primeru, da bi bili proizvajalci takih dobrin ogroženi v svojem poslovanju, pa bi bilo potrebno razmisliti o družbeni podpori prizadetim delov-

nim organizacijam bodisi s subvencijo iz intervencijskih skladov bodisi z zmanjševanjem družbenih obveznosti ali z drugimi ekonomskimi ukrepi.

Po mnenju predsedstva Zveze sindikatov Slovenije bi moral veljati poseben režim za naslednja živila: standardni kruh, maščobe, olje, meso, mleko in sladkor. Ob tem sindikati vztrajajo, da se standardni črni kruh, ki predstavlja eno izmed osnovnih živil delavcev z najnižjimi osebnimi dohodki, v sedanjih razmerah ne sme podražiti.

Ko se predsedstvo opredeljuje za osnovna živila, za katera naj bi veljal poseben režim, sodi, da je do cen za ta živila možen diferenciran pristop glede na standarde kvalitete, standarde embalaže in masovnost porabe. Pri tem pa je treba zagotoviti tako strukturo ponudbe, (Nadaljevanje na 3. strani)

Draga moja!

Ne skrbi, ker me popoldne ne bo domov. Že od štirih imamo sejo komisije za spremembo statuta in če bi šel domov, bi se preveč zamudil. Vsaj malo pa se moram pripraviti na razpravo. Zvečer imam partijski sestanek na četrtnem komiteju; kdaj bom gotov, ne vem. Nikar me ne čakaj, ker bom zagotovo precej pozen! Za večerjo pripravi kar kar mrzlega, lahko pa jo pustiš tudi v pečici.

Ne jezi se, ker nismo pospravili za sabo. Ni bilo več časa. Veš, Jasna me je zjutraj prosila, naj ji pomagam narediti matematično nalogo. Pravi, da enačb ne razume. Tako sva danes zjutraj midva reševala tiste enačbe. Tale Jasna šola me začelja skrbeti. Ne vem, ali so otroci preveč obremenjeni ali pa jim v šoli slabo razlagajo. Mislim tudi, da bo treba nekoliko več delati s punco. Prosim, vzemi si popoldne čas in skupaj predelajta matematiko. Tu ji gre najteže.

Ker me za kosilo ne bo domov, prosim, skoči po Matjažka. Ko ga bom peljal, bom povedal, da prideš Ti ponj in da boš morda malo zamudila. Vem, da bo gospa spet go-drujala, a kaj hoče! Jaz res ne morem priti domov. Včeraj sem šel spet v vrtec vprašat, če bi ga lahko vzeli. Upravnica pravi, da za zdaj ni govora. Morda na jesen, ko bodo odšli starejši v šolo. Prosil sem jo, da bi ga vpisala vsaj v vrstni red. Tako res ne gre več naprej! Nobenega reda še nima fant. Pa, kot vidiš, draga moja, bomo morali do jeseni še kar zdržati.

Za Jasno ne skrbi; obljubila mi je, da te bo po šoli počakala doma, na dvorišču; za vsak primer, če bi deževalo, pa ji bom pustil svoje ključe od stanovanja.

Lepo Te prosim, naredi mi uslugo. Jutri zjutraj moram na tiskovno konferenco v zbornico — mi za to polikaš, prosim, hlače od temne obleke?! Tudi srajce bi bilo dobro oprati. Za dan ali dva so še sveže, škodilo pa ne bi, če bi bile vse oprane.

In Ti? Je z očmi kaj bolje? Morala boš k okulistu. To tvoje risanje pri luči! Saj boš še ob oči! Pazi nase!

Da ne pozabim! Prejle je prišla tista tovarišica s tere-na. Rekla je, da Te je prišla prositi, če bi Ti lahko v naši stolpnici prodajala znamkice za Banjaluko. Rekel sem ji, naj se oglasi pri Tebi proti večeru, da se domenita, kolikor pa jaz vem, tako ali tako ne boš imela časa hoditi po hiši. Pustila Ti je tudi vabilo, da se zvečer udeležiš proslave za osmi marec. Če bi rada šla, kar pojdi! Matjažek in Jasna bosta tako ali tako spala. Zares greš lahko, če se Ti le ljubi. Zase bom pa ja znal sam poskrbeti!

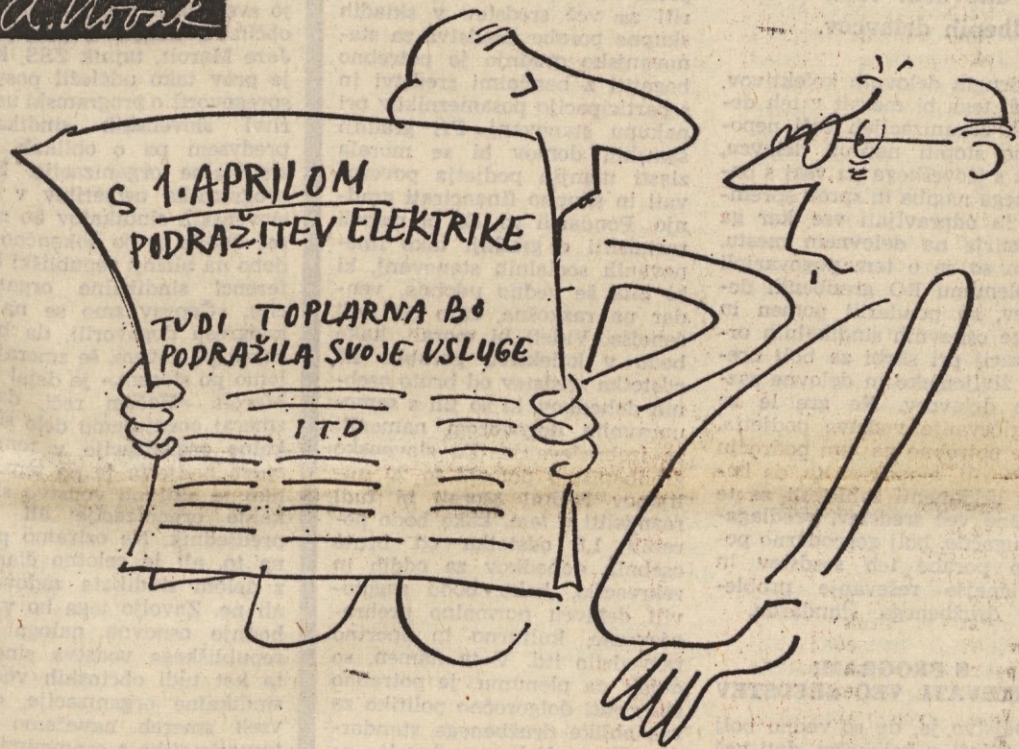
Zdaj pa moram končati. Sem že kasen in še Matjažka moram odpeljati. Tečem.

Poljub!
P. s.:
Skoraj bi pozabil: vse najboljše za Dan žena, rože pa dobiš zvečer, če ne bom preveč pozen. Se to: ko boš šla po Matjažka, kupi spotoma kruh; zjutraj sta otroka vsega pospravila.

Zdaj pa zares tečem. Napisati moram še uvodnik za današnjo številko. Idejo že imam, ni pa še čisto dozorela. Poljub, Bojan!

8. marca 1970. leta.

A. Novak

— Le kje so tisti časi, ko smo se za 1. april še šalili!

SPREJEMLJIV SKLEP

Posebno sporočilo 17. seje predsedstva tovarniškega odbora osnovne organizacije sindikata železarne Jesenice

Predsedstvo TO OO sindikata Železarne je na svoji 17. seji dne 4. marca obravnavalo stališča predsedstva ObSS Jesenice in RO sindikata delavcev industrije in rudarstva Slovenije do problematike dobave koksa, us-tavitve plavža I. in odvajanja članarine in je s tem v zvezi sprejelo naslednje zaključke:

Predsedstvo TO OO sindikata Železarne je proučilo sklepe 15. seje z dne 9. 2. 1970. leta in re-

alizacijo le—teh. Po izbrani razpravi ugotavljamo, da so bili vsi sklepi pravilno postavljeni in so tudi rodili konkretne uspehe. Predsedstvo je sprejelo sklepe v času, ko je bilo v zvezi z železarni skrajno napeto že zaradi debat o 80% osebnih dohodkih zaradi nelikvidnosti in nenadni ugasitvi ene od dveh visokih peči zaradi pomanjkanja koksa in je bil sklep sindikata politično in taktično povsem utemeljen v zaščiti lastnih delavcev.

● Vso pohvalo dajemo izvrš-nemu odboru združenih jugoslo-vanskih železarn za hitro pomoč pri dogovarjanju s Koksar-no Lukavac za dobavo koksa;

● posebno priznanje izreka-mo našemu članstvu železarne, ki je spoštovalo naše sklepe, sklepe samoupravnih organov in uprave podjetja ter za korektno obnašanje ob ustavitvi visoke peči;

● predsedstvu ObSS Jesenice in RO sindikata delavcev indus-trije in rudarstva Slovenije da-jemo priznanje, za skrbno pro-učitev nastalih razmer v našem kolektivu, zlasti v zvezi z naš-im sklepom, s katerim smo ho-teli zadržano članarino naših članov reševati težje socialne probleme, ki bi nastali, če ne bi že omenjeni pozitivni ukrepi iz-boljšali stanja v naši proizvod-nji. Vsekakor je pohvalna nju-na odločitev, da v takih razme-rah ne bi smeli pristopiti k predvidenemu načinu samoreše-vanja in da sta pokazala polno pripravljenost reševati težje so-cialne razmere s sredstvi rezerv-nih skladov pri ObSS oziroma pri republiških organih sindi-kata.

● skladno s prejšnjo ugotov-itvijo predsedstvo spreminja sklep svoje 15. seje in bo v skla-du s statutom ZS Jugoslavije v rednem roku odvedlo del člana-

rine višjim sindikalnim foru-mom.

● predsedstvo sprejema tudi pobudo RO sindikata delavcev industrije in rudarstva Sloveni-je in ObSS Jesenice za takojš-nje ponovno in konkretno reše-vanje nastalih problemov v ok-viru črne metalurgije.

Predsedstvo TO OO sindikata Železarne Jesenice s polnim op-timizmom sprejema način in učinkovitost hitrega reševanja, ki so ga pokazali že navedeni sindikalni forumi ob tej naši zadnji težavni situaciji, ki traja že od leta 1967, in upa, da bomo tudi v bodoče dobili ustrezno pomoč pri naporih za stalnejšo rešitev problemov, ki dušijo ne-moten potek proizvodnje v ba-zični industriji in večjo social-no varnost delavcev v teh pa-nogah industrije.

PREDSEDSTVO TO OO SINDIKATA ŽELEZARNE JESENICE

POLLJUVEN

je edinstven geriatrik — sredstvo za ohranitev svežine.

Nesporno dokazan je njegov učinek na mož-gane in živce, na srce, na krvni obtok in pre-bavo.

Kdo je padel na izpitu? STR. 4

Garancije v precepu STR. 6

PO POTI DOGOVARJANJA STR. 7

REZERVIRANI STOLPEC

TOMO ZEVNIK

šef gradbene operativne komunalnega podjetja Kanalizacija Ljubljana

● Kako ocenjujete uspeh vašega podjetja v minulem poslovnem letu?

Naše podjetje je minulo poslovno leto zaključilo dokaj dobro. S 25.600.000 N-dinarjev realizacije smo presegli predlanski rezultata za 6%, število zaposlenih se je povečalo za 1%, osebni dohodki pa za 7%. Te številke govore, da smo dobro gospodarili in poslovali. Uspeh pa bi moral biti še boljši, če bi v celoti izpolnjevali srednjeročni program razvoja podjetja. Le-tega pa dosledno nismo izvajali, bodisi zaradi neurejene tehnične dokumentacije, bodisi zato, ker za omenjena dela ni bilo možno zagotoviti investitorja ali sredstev za posojilo. Prav pri finančiranju gradnje tovrstnih komunalnih objektov je še veliko nerešenih vprašanj, ki pa jih dolgo ne bomo več mogli odlagati, saj imamo v Ljubljani komaj 45% površin opremljenih z vodo-vodom in s kanalizacijo. Na približno dveh tretjinah zazidanih površin mesta se odplake zbirajo v greznicah, iz katerih odteče v podtalnico na leto blizu 2 milijona kubikov odpadne vode. Vprašanje je, kaj bomo čez leto ali dve uporabljali za pitno vodo! Upam, da bodo predloženi programi komunalnih podjetij, ki so sedaj v obravnavi na občinskih skupščinah in v mestnem svetu, v celoti sprejeti in bo tako zagotovljena programska gradnja mesta po urbanistični zamisli in po dejanskih potrebah za gradnjo komunalnih naprav.

V JUGOSLOVANSKIH SINDIKATIH

POD POSEBEN REŽIM

Centralni svet

Komisija sveta ZSJ za družbeno-ekonomske odnose je na zadnji seji obravnavala mimo drugega tudi nekatera aktualna vprašanja v zvezi z izvajanjem ekonomske politike v letošnjem letu. Ko so člani ocenjevali gospodarske tokove v letošnjem letu, so ugotovljali, da se tržišče vse prej kot stabilizira, čeprav je to eden najpomembnejših ciljev resolucije o ekonomski politiki za leto 1970. Člani komisije so ob tem še posebej poudarili svojo zaskrbljenost nad naglim naraščanjem cen in s tem v zvezi nad upadanjem življenjske ravni. Po mnenju komisije bi bilo zavoljo tega upravičeno pričakovati, da bo zvezna skupščina uveljavila potrebne ukrepe za stabilizacijo tržišča in preprečila inflacijske težnje večjega obsega. Poudarjeno je bilo na seji komisije za družbeno-ekonomske odnose, da bi bilo potrebno sprejeti nekatere dopolnilne predpise, ki naj bi pomagali zmanjšati nelikvidnost v gospodarstvu in ki bi pripomogli tudi k hitrejšemu učinkovanju že sprejetih predpisov. Člani komisije so menili, da bi bilo potrebno čimprej sprejeti zakon o skupnih rezervah, prav tako pa bilo potrebno čimprej uveljaviti nekatere ukrepe, ki bi zaščitili življenjski standard. Eden od takih ukrepov naj bi bila odločitev, da za cene nekaterih proizvodov, ki najbolj vplivajo na življenjski standard, uveljavimo poseben režim cen. Predstavniki ZSJ so pri tem izrekli svojo pripravljenost, da skupaj z zvezno skupščino sestavijo listo takih artiklov, na kateri pa bi vsekakor morali biti kruh, mast, riž, stanovanjske najemnine in komunalne usluge.

Hrvatska FALZIFICIRANI VOLILNI REZULTATI

Ceprav je predsednik občinskega sindikalnega sveta Varaždin na tej dolžnosti komaj dobra dva meseca, se je pred dnevi odločil, da odstopi. Vzrok za njegov odstop pa so falzificirani volilni rezultati na občnem zboru sveta v decembru minulega leta.

V Varaždinu se že dlje širijo govorice, da je v sindikatih nekaj narobe. Takoj po občnem zboru občinskega sindikalnega sveta pa so se razširile še govorice, da so bili volilni rezultati potvorjeni. Slednjic se je obrnila na občinski komite ZKJ osnovna organizacija sindikata v komunalnem zavodu in zahtevala, da se govorice preverijo. Posebna komisija občinskega sindikalnega sveta, ki je nato zadevo raziskala, je razkrila, da so bili v resnici nekateri volilni rezultati grobo potvorjeni.

Radi bi pokrili le stroške

Predsedstvo ljubljanskega mestnega odbora sindikata delavcev kmetijstva, živilske in tobačne industrije je podprlo zahtevo kombinata »Žito« za zvišanje cene črnemu kruhu

Pred štirinajstimi dnevi je aktiv republiškega sindikalnega sveta jasno povedal, da je proti vsaki podražitvi osnovnih življenjskih potrebščin in tako tudi proti podražitvi črnega kruha v Ljubljani, ki ga je Zavodu za cene predlagal ljubljanski živilski kombinat »ŽITO«.

To nasprotovanje aktiv republiškega sindikalnega sveta glede podražitve črnega kruha je povzročilo val ogorčenja med ljubljanskimi pekarnami, zlasti pa v obeh ljubljanskih pekarnah kombinata »Žito«. Peki so se zbrali na sestanku osnovne organizacije in obsodili stališče aktiv republiškega sindikalnega sveta, predvsem zaradi tega, ker predstavnikov kombinata »Žito« sploh niso povabili na sejo aktiv, na kateri je bilo govora o podražitvi črnega kruha od 1.40 na 1.60 N-dinarjev pri kilogramu.

Ob navzočnosti predstavnikov kombinata »Žito« in pekov je pred dnevi temeljito razpravljalo o problematiki razvoja pekarske dejavnosti v ljubljanskem bazenu za obdobje 1970-1980 in o korekturi cen kruha mestni odbor sindikata delavcev kmetijstva, živilske in tobačne industrije.

ZAKAJ ŽITO PREDLAGA PODRAŽITEV?

Za sejo predsedstva ljubljanskega mestnega odbora sindikata delavcev kmetijstva, živilske in tobačne indu-

strije, so strokovne službe v kombinatu »Žito« skrbno pripravile gradivo. Iz teh analiz in programov lahko razberemo, da je živilski kombinat »Žito« v zadnjih treh, štirih letih, storil veliko za modernizacijo in intenzifikacijo proizvodnje kruha in najrazličnejšega peciva povsod v Sloveniji, kjer ima obrate. O tem pričča tudi podatek, da je v modernizacijo peke kruha kombinat vložil 10.776.985,86 N-dinarjev. In prav zaradi hotenja, da bi še naprej moderniziral proizvodnjo kruha in drugih, pekarskih proizvodov, se je ta kolektiv znašel pred dilemo, kje zagotoviti sredstva za nadaljnjo modernizacijo, oziroma po letu 1975 tudi sredstva za gradnjo novih zmogljivosti za peko kruha. To še zlasti zaradi tega, ker predstavlja proizvodnja črnega kruha za obe ljubljanski pekarni več kot polovico, ali točno 54 odstotkov vseh pekarskih izdelkov. Peke črnega kruha pa ni rentabilna zaradi tega, kot smo slišali na seji mestnega odbora, ker se je od reforme sem podražila pšenica, moka, energija, prevozi in ker so se tudi sicer povisali vsi stroški, ki vplivajo na peko kruha. Cena črnega kruha pa se v Ljubljani ni spremenila, nasprotno, v času po sprejemu gospodarske reforme se je celo znižala od 1.48 na 1.40 N-din za kilogram.

»Samo dve možnosti sta, da pridemo do sredstev za nadaljnjo mo-

dernizacijo naših pekarn, je dejal Franc Puterle, glavni direktor kombinata »Žito«. »Ali tako, da podražimo črn kruh, od 1.40 na 1.60 N-dinarjev, ali pa da to razliko pokrijemo iz drugih virov, na primer iz skupnih gospodarskih rezerv republike ali občinskih skupščin. Gre namreč za letno razliko 3.210.000 N-dinarjev. Jasno pa bi rad ob tej priložnosti povedal, da s to korekturo cene črnemu kruhu v Ljubljani ne iščemo nobene akumulacije, marveč hočemo samo pokriti dejanske stroške pri proizvodnji črnega kruha.«

MESTNI ODBOR: ZAHEVE »ŽITO« UPRAVICENE

Člani predsedstva so se na seji, ki ji je prisostvoval tudi Julij Planinc, predsednik republiškega odbora sindikata delavcev kmetijstva, živilske in tobačne industrije, zedinili, da so upravičene zahteve delovnega kolektiva kombinata »Žito« za podražitev črnega kruha na 1.60 N-dinarjev. To še posebej zaradi tega, ker živilski kombinat Žito že sedaj za najete kredite ob letni akumulaciji blizu 5 milijonov N-dinarjev plačuje 5.570.000 N-dinarjev anuitet in obresti. Zato je predsedstvo ljubljanskega Mestnega odbora sindikata delavcev kmetijstva, živilske in tobačne industrije sprejelo tudi zaključke, ki jih je posredovalo predsedstvu Republiškega sveta Zvez

sindikata Slovenije in skupščini mesta Ljubljane.

● Pri črnem kruhu naj se ne pokriva stroški proizvodnje, dostave in prodaje.

● Sredstva za odplačilo kreditov, za enostavno in razširjeno reprodukcijo, obvezno izločanje iz ostanka dohodka ter družbeni standard zaposlenih naj se pokriva pri prodaji in proizvodnji drugih vrst kruha in peciva.

● Mestni odbor priporoča vsem občinskim skupščinam, ki še niso sprejele cen belemu kruhu, da to čimprej store.

● Mestni odbor predlaga, da se sprejme za vso Slovenijo enotna cena črnega kruha, in sicer 1.60 dinarjev za kilogram ter s tem izenači različne cene črnega kruha, ki se gibljejo od 1.40 do 1.50 dinarjev za kilogram.

● Če pa ne bo doseženo soglasje pristojnih organov glede korekture cene črnemu kruhu, predsedstvo Mestnega odbora sindikata delavcev kmetijstva, živilske in tobačne industrije predlaga, da se primanjkljaj nadomesti z uvedbo začasnega regresa za črn kruh v višini postavljene razlike med lastno in prodajno ceno kruha.

● Sredstva za regresiranje naj bi dobili iz skupnih rezerv republike oziroma občinskih skupščin.

M. ŽIVKOVIC

VELEBLAGOVNICA

nama

- priporoča potrošnikom biter, sodoben in cenen nakup vseh potrebščin za sebe, za družino, za dom in za gospodinjstvo
- potrošnikom nudi blago na obročno odplačevanje
- za tuje kupce je v hiši menjalnica

LJUBLJANA

GRADBINCI O ŽIVLJENJSKIH IN DELOVNIH RAZMERAH

NE LE UGOTAVLJATI, PREDVSEM UKREPATI!

Marsikaj tega, kar imenujemo s skupnim imenom družbeni standard, so vse preveč občutljiva vprašanja, da bi mogli še dalje miže mimo njih. Barake, ki pogosto komaj zaslužijo ime za prebivališče, še vedno stojijo na obrobju mest in stanovanjskih naselij; vsaj trije dnevni obroki hrane so za marsikoga še vedno nedosegljiva potreba, oddih izven domačega okolja občutijo mnogi kot razkošje, ki je le za bogate, ukrepe za varno delo pa v delovnih organizacijah dostikrat sprejemajo bolj zaradi predpisov kot zaradi delavčeve varnosti.

Tako »uživajo in občutijo« skrb za družbeni standard mnogi gradbeni delavci. Zato je obširen seznam teh nerešenih vprašanj bil na dnevnem redu minule plenarne seje RO sindikata gradbenih delavcev.

SKRB ZA STANDARD — SESTAVNI DEL POSLOVNE POLITIKE

V mnogih kolektivih je skrb za družbeni standard nepotrebno zlo, ki samo obremenjuje vodilne delavce pri njihovih proizvodnih in komercialnih poslih, sredstva za te namene pa v organizacijah izločajo bolj zaradi tega, da bi prepričali ožjo in širšo javnost, da poznajo v letnem načrtu tudi take izdatke, s katerimi gasijo pač najhujše socialne težave, ne pa zaradi prepričanja, da so naložbe v ta namen vsaj tako donosne kot sredstva v druge dobre poslovne odločitve. In v tem je osnovni konflikt, izvor vseh nasprotij v življenjskih in delovnih razmerah zaposlenih delavcev: skrb in naložbe za družbeni standard še vedno niso sestavni del poslovne politike podjetja in pomemben element produktivnosti.

V gradbeništvu teče svojstven delovni proces, drugačen kot v proizvodnih dvoranah; gradbeni kolektivi so po izobražbi in delovnih ter življenjskih navadah vse drugačni kot v ve-

čini drugih delovnih kolektivov. Zaradi tega bi morali v teh delovnih organizacijah bolj neposredno stopiti naproti delavcu, če ne s sloveškega pa vsaj s poslovnega nagiba in sproti spremljati in odpravljati vse, kar ga vznemirja na delovnem mestu.

Ko so se o tem pogovarjali na plenumu RO gradbenih delavcev, so poudarili pomen in naloge osnovnih sindikalnih organizacij pri skrbi za bolj urejene življenjske in delovne razmere delavcev. Ne gre le za prepričevanje vodstva podjetja, da je potrebno na tem področju več storiti, ampak za to, da bodo z argumenti zahtevali za te namene več sredstev, predlagali drugačno, bolj gospodarno politiko porabe teh sredstev in pravičnejše reševanje problemov družbenega standarda.

S PROGRAMI ZAHEVATE VEČ SREDSTEV

Dejstvo je, da so vedno bolj žive težnje v kolektivu, dati več za osebni kot za družbeni standard. Nekateri podatki kažejo, da v delovnih organizacijah izločajo od 85 do 88 odstotkov

Potrošniki lahko izbirajo blago v poslovalnicah:

- TRGOVSKA HIŠA, Ljubljana, Tomšičeva 2
- BLAGOVNICA S STANOVANJSKO OPREMO, Ljubljana, Wolfova 1
- KONFEKCIJA ELITA, Ljubljana, Čopova 7
- BLAGOVNICA NAMA, Škofja Loka,
- BLAGOVNICA NAMA, Kočevje

Kako izboljšati delo

V Novi Gorici je bil posvet primorskih občinskih sindikalnih svetov

Minuli teden je občinski sindikalni svet v Novi Gorici organiziral posvetovanje vseh predsednikov občinskih sindikalnih svetov Nove Gorice, Ajdovščine, Tolmina, Idrije, Postojne, Sežane, Ilirske Bistrice, obalnega sindikalnega sveta Koper. Predsedniki primorskih sindikalnih svetov so razpravljali o položaju sindikalnih organizacij v tistih delovnih enotah podjetij, ki imajo svoje sedeže izven njihovih občin. V uvodni besedi pa je Jože Marolt, tajnik ZSS, ki se je prav tako udeležil posveta, spregovoril o programski usmeritvi slovenskih sindikatov, predvsem pa o oblikah dela sindikalne organizacije. Nova programska usmeritev v delu slovenskih sindikatov bo namreč dobila svojo dokončno podobo na bližnji republiški konferenci sindikalne organizacije. »Čeprav smo se na VI. kongresu dogovorili, da bomo delali po novem, še zmeraj delamo po starem,« je dejal Jože Marolt. »Hočem reči, da še zmeraj ocenjujemo delo sindikalne organizacije v tem ali onem podjetju le po tem, koliko je aktivno vodstvo sindikalne organizacije ali njen predsednik. Ne oziramo pa se na to, ali je celotno članstvo z delom sindikata zadovoljno ali ne. Zavoljo tega bo v prihodnje osnovna naloga tako republiškega vodstva sindikata kot tudi občinskih vodstev sindikalne organizacije, da v vseh smereh navežemo najtesnejše stike z osnovnimi sindikalnimi organizacijami in jim skušamo pomagati pri razreševanju številnih problemov v sleherni delovni organizaciji.«

NE ZARADI PREDPISOV, ZARADI DELAVCA!

Enako pomembne so tudi delovne razmere gradbenih delavcev. Člani plenuma so opozarjali na nekatere slabosti, ki še vedno spremljajo delovni dan gradbenega delavca, kot so neurejen delovni čas, slaba organizacija higiensko tehnične varnosti, zelo strogi kriteriji za nadomestila osebnega dohodka med boleznijo itd.

Poškožbe pri delu rahlo upadajo, toda še vedno jih je toliko, da bi morali v delovnih organizacijah z vso resnostjo poskrbeti za bolj varno delo. Ni naključje, da se najbolj pogosto poškožujejo delavci s krajšo delovno dobo v gradbeništvu, ki nimajo potrebnih delovnih navad, dostikrat pa opravljajo posle, za katere niso strokovno usposobljeni. Večkrat so poškožbe posledica neznanja higiensko tehnične varnosti in preveč šibke zasedbe v službah, ki naj skrbje za varno delo.

Na plenumu so dejali, da bi morali sindikati v skrbi za boljše delovne razmere delati bolj z roko v roki z delovnimi inšpektorji. Težava pa je v tem, da niti v republiškem merilu ni dobro poskrbljeno za kadrovske močnejše inšpektorjske službe. Pri republiškem inšpektoratu za delo dela na področju gradbeništvu je en inšpektor! Na plenumu so zato dejali, da bodo večji skrbi za delovne razmere podpirali tudi vsa prizadevanja za kadrovske močnejše organizacije HTV službe, torej tudi za kadrovske močnejše inšpektorjske službe.

I. VRHOVČAK

M. Z.

PODJETJA, USTANOVE!

Najprimernejše spominsko darilo, ki ga lahko izročite zaslužnim članom svojega kolektiva ob praznovanju dvajsetletnice delavskega samoupravljanja in petindvajsetletnice osvoboditve, je izbrana knjiga.

PARTIZANSKA KNJIGA

v Ljubljani, Trg revolucije 1,

vam nudi dela tako iz lastne, kot iz drugih slovenskih založb: knjige s tematiko NOB, družboslovna, leposlovna in ostala dela.

Posebej vam priporoča

»Fotografske dokumente o boju KPS«

Zahtevajte najnovejši skupni katalog slovenskih založb.

KDO JE PADEL NA IZPITU?

Družbeno dogovarjanje v družbenih dejavnostih naj usklaja posamične in skupne interese delovnih ljudi, ustvarja osnove za razreševanje posameznih vprašanj za oblikovanje in delitev dohodka ter osebnih dohodkov delavcev v družbenih dejavnostih. Družbeni dogovori so potrebni med asociacijami delovnih organizacij, sindikati in izvršilnimi organi družbeno-političnih skupnosti. Takšna je bila v grobem obrazložitev sindikata delavcev družbenih dejavnosti Slovenije takrat, ko so predlagali in utemeljevali potrebo po družbenih dogovorih v družbenih dejavnostih. To svojo zahtevo so detajlno precizirali v gradivu, ki so ga poslali ne samo svojim organizacijam, temveč tudi vsem družbeno-političnim, samoupravnim in izvršilnim organom v republiki. Kljub temu, da so se doslej v načelih vsi strinjali s sindikati, kažejo nekatere praktične odločitve na to, da se načela in praksa razhajajo.

Socialno zdravstveni zbor je na zadnji seji, ki je bila v sredo dopoldne, razpravljala med drugim tudi o družbenem dogovarjanju o oblikovanju ter delitvi dohodka na področju zavodskega socialnega varstva. Na seji so se poslanci zbora seznanili z mnenjem izvršnega sveta skupščine SRS, da le-ta ne bo podpisal predloženega družbenega dogovora za področje zavodskega socialnega varstva. Zakaj so se v zadnjem trenutku razšla mnenja o potrebnosti in koristnosti tega družbenega dogovora in kaj pomeni dejstva, da eden od pomembnih dejavnikov pri družbenem dogovarjanju stoji ob strani, so vprašanja, ki smo jih zastavili predsedniku republiškega odbora sindikata delavcev družbenih dejavnosti VINKU KASTELICU.

● Načela, da je samoupravno in družbeno dogovarjanje na področju družbenih dejavnosti potrebno, so splošno sprejeta in zato je vaš sindikat že leta 1968 vložil zahtevo pri skupščini SRS za sklenitev družbenega dogovora za visoko in višjo šolo, srednje splošno in strokovno šolstvo, za zdravstvo, za otroško varstvo, za socialno varstvo, za kulturo ter za bančništvo. Kako ste se posebej utemeljili potrebo po družbenem dogovarjanju, kaj pričakujete od družbenih dogovorov in kaj je po vašem mnenju vodilo izvršni svet, da se s sklenitvijo družbenega dogovora za zavodsko socialno varstvo ne strinja?

V sindikatih menimo, da je skozi obliko družbenega dogovarjanja potrebno uskladiti interese delavcev v družbenih dejavnostih s splošnimi interesi. Kvalitetno razliko vidimo v bodoče v tem, da bi na ta način pritegnili k soodločanju o nalogah in položaju tako službe kot delavce, zaposlene v njej in da bi z družbenimi dogovori nadomestili enostransko odločanje, ki je bilo doslej pogojeno z zakonskimi predpisi.

Temeljni zakon o ugotavljanju in delitvi dohodka v delovnih organizacijah, člen 19, predvideva sporazumevanje o oblikovanju in delitvi dohodka ter osebnih dohodkov. To je za gospodarske delovne organizacije razumljivo in tudi dovolj, ker se celotni poslovni efekt itak izraža v dohodku. V negospodarskih dejavnostih pa je potrebno to sporazumevanje razširiti. Tako naj bi se sporazumevali ne samo o dohodku in osebnem dohodku, pač pa tudi o nalogah in njihovem izvrševanju. Če ne bomo tega družbenega dogovarjanja razširili v tem smislu, bomo delavcem v družbenih dejavnostih ustvarili pogoje za borbo za večje osebne dohodke, ne glede na opravljeno delo. Razen tega bi takšno zoženo pojmovanje potisnilo družbene dejavnosti in medzvežne odnose, ti odnosi pa nikakor ne morejo spodbujati delavcev k več in bolj kvalitetnemu delu. Prav zato smo v predlogu družbenega dogovora za zavodsko socialno varstvo podčrtali, da je potrebno med drugim sprejeti tudi okvirni dolgoročni program razvoja mreže socialnih zavodov, uvesti enotno metodologijo programiranja, enotno metodologijo pri-

dobivanja in izračunavanja dohodkov socialnih zavodov ter enotno metodologijo za ugotavljanje rezultatov dela, ki je bilo opravljeno v okviru sprejete programa. Predlagali smo tudi, da je potrebno zagotoviti takšno udeležbo zavodskega socialnega varstva v skupni potrošnji, da bo mogoče zadovoljivo izvajati zakonske in dogovorjene naloge na tem področju ter ustrezno vrednotiti delo delavcev tega področja. Vsekakor pa menimo, da bi morala biti sredstva odvisna od izvršenih nalog. Iz vsega tega ni težko razbrati, da sindikati ne pričakujemo od realizacije družbenega dogovora večjih osebnih dohodkov, temveč kvalitetno izvršitev nalog družbenih dejavnosti — in družbeno ovrednoteno plačilo opravljene dela. Ob tem pa seveda menimo, da morajo pri odločanju o teh vprašanjih samoupravno sodelovati tudi delavci, ki so zaposleni v teh dejavnostih.

● Stališče IS je do predloga družbenega dogovora za socialne zavode negativno. Kje so po vašem mnenju vzroki za takšno stališče?

Izvršni svet skupščine SRS se v svoji odločitvi v celoti opira na mnenje svojega pravnega

sveta. Ta je namreč ugotovil, da je mogoče sklepiti družbeni dogovor v tem primeru le v okviru člena 19. temeljnega zakona o ugotavljanju in delitvi dohodka v delovnih organizacijah.

● Takšno tolmačenje je pravno zelo ozko. Političnih stališč o potrebi družbenega dogovarjanja na vseh področjih družbenega dela ni veliko. Ta stališča so sprejeli tudi na IX. kongresu ZKJ, VI. kongresu ZKS, VI. kongresu ZSS in še marsikje drugje. Konkretni primer, o katerem razpravljava, pa nam vzbuja bojazen, da so načela velikokrat eno, praksa pa druga. Sindikati so bili pobudniki družbenega dogovarjanja. Prav tako so aktivni v vseh akcijah, ki naj realizirajo ta stališča v konkretni praksi. Vendar pa na tem konkretnem primeru lahko vidimo, da še takšna prizadevanja lahko v hipu podre neki fo-

organi bolj aktivni pri opredeljevanju definicije in funkcije družbenega dogovora, sankcij kot tudi pri zagotavljanju javnega interesa, če do sklenitve družbenih dogovorov ne pride.

● Izvršni svet je s svojim mnenjem seznanil poslance socialno zdravstvenega zbora, se pravi matičnega zbora, se pravi matičnega zbora za to dejavnost. Poslanci niso pokazali posebnega vnema, da bi se ta problem razjasnil. Menite, da so za te stvari nezainteresirani, ali pa so kot člani vašega sindikata neobveščeni za prizadevanja RO sindikata družbenih dejavnosti?

Poslancem je bilo verjetno težko razpravljati, ker so bili obveščeni ob mnenju IS oziroma njegovega pravnega sveta s tem, da obstoje pravne ovire za sklenitev tega dogovora. Težko pa je poslancem razpravljati o tem, kaj je in kaj ni v skladu s predpisi.

Možnosti o tem, kaj bi v takem primeru še lahko storili, pa poslancem pred zasiedanjem tudi niso bile posredovane. Zato so to zadevo vzeli le na znanje.

● Če smo vsaj v glavnem uspeli nanizati vroke, ki so privedli do odklonilnega stališča za podpis družbenega dogovora za zavodsko socialno varstvo, mi, prosim, skušajte odgovoriti še, kako bodo sindikati na to reagirali in kako se bo ta ukrep odrazil na tem področju?

Položaj kaže, da bodo morali še nadalje pojasnjevati politično že sprejeta stališča. Morda smo bili sindikati preveč konkretni, ko smo predlagali kar konkretne dogovore, ne da bi o tem poprej razpravljali predstavniški organi družbeno političnih skupnosti. Tudi v bodoče bo naša naloga, da bomo še naprej seznanjali vse družbene dejavnike s potrebo, smotri in s konkretnimi predlogi, mnenji in raziskavami o družbenem dogovarjanju.

● Trenutno ostajamo na začetku leta brez družbenega dogovora za socialne zavode. Kaj to pomeni za to dejavnost?

Večjih problemov ne bo, ker so že v samem postopku za sklenitev družbenega dogovora socialni zavodi preko svoje skupščine sprejeli bistvene elemente tega dogovora in se bodo po tem ravnali. Tako je akcija sindikatov pokazala v praksi rezultate, čeprav do podpisa družbenega dogovora ni prišlo. Seveda pa je trdnost te usmeritve po naši sodbi manjša, kot pa bi bila, če bi dogovor bil podpisan in njegovo izvajanje kontrolirano. Ta del akcije pa ostaja sindikatom kot prioritarna naloga.

N. LUZAR

rum, če se nasloni le na črto zakona, spregleda pa politično vsebino. Kako gledate na take pojave?

Problemi obstajajo. Sindikati smo tudi v tem primeru pričakovali politično oceno, ne pa samo suho ugotovitev, da omenjeni zakon ne predvideva takšnega sporazumevanja. Pri družbenem dogovarjanju za družbene dejavnosti — tudi za zavodsko socialno varstvo — ne gre samo za dogovarjanje o oblikovanju in delitvi dohodka, temveč za mnogo več. Z družbenimi dogovori za posamezna področja smo želeli spodbuditi službe za realno programiranje vrst, obsega in kvalitete delovanja družbenih dejavnosti. Zeleli smo usmeriti akcijo pristojnih družbenih dejavnikov v načrtno odpravljanje disproporcij, ki obstajajo v vrednotenju družbenih dejavnosti. In končno želimo dobiti orientacijska merila za usklajeno globalno vrednotenje dela posameznih vrst družbenih dejavnosti.

Sindikati kot iniciatorji družbenega dogovarjanja pričakujemo, da bo pravni sistem za področje družbenih služb čimprej dopolnjen z institutom družbenega dogovarjanja in samoupravnega sporazumevanja. Pričakujemo, da bodo strokovni

Kakšno informiranje?

V javnosti pa tudi na sejah družbenopolitičnih organizacij je mogoče pogosto slišati trditve, da je informiranje v naši družbi o domačih pojavih in problemih ter o aktualnih dogodkih pomanjkljivo, če ne celo netočno. V tem očitku je nedvomno več kakor samo zmožnost, saj je napredaj veliko več časopisne plaže kot resnega branja. A resno branje povrh vsega še zelo radi okrasimo z vabečimi naslovi, ki bralca sicer pritegujejo, hkrati pa ga tudi odpeljuje stran od bistva obravnavanega vprašanja. Če vodijo takšno politiko v tistih družbenih sistemih, kjer državnikom koristi, če ljudje čimmanj vedo, njihova stvar: pri nas pa delovni ljudje soodločajo o vseh družbenih vprašanjih, zato je nujno, da so o njih tudi dobro obveščeni.

KAKO OBVEŠČENI?

V zadnjem času so oblikovali najbolj jasen odgovor na to vprašanje na 1. seji konference ZKS in na seji komisije CK ZKS za družbenopolitični sistem. Medtem ko je konferenca opredelila mesto in vlogo obveščanja v družbi (in s tem naloge komunistov), so na seji omenjene komisije sprejeli predvsem o vprašanju, kaj mora vedeti poslanec, da bo lahko dobro opravljal svojo družbeno funkcijo. Oglejmo si glavne ugotovitve in stališča obeh organov!

Na 1. seji konference ZKS so poudarili, da so javnost dela vseh organov, dostopnost informacij in argumentov ter odgovornost virov dajalcu informacij — in sredstev javnega obveščanja za pravočasno in objektivno obveščanje občanov — izrednega pomena za razvoj samoupravljanja in socialistične demokracije. Sredstva informacij morajo biti odprta in morajo služiti delovnim ljudem, uresničevanju njihovih temeljnih interesov. Taki vlogi potemtakem nasprotujejo monopolne in vse druge težnje, ki imajo lastnost privatizma in ki se pojavljajo ali v posameznih novinarskih skupinah ali zunaj njih. Takšne monopolne težnje so tudi nezdravljive s samoupravnim položajem delovnega človeka, hkrati pa omejujejo ustvarjalnost in samostojno odgovornost novinarjev. Zato je še kako pomembno, da se Zveza komunistov še odločneje zavzema za napredek sredstev javnega obveščanja in za njihovo večjo ustvarjalnost. Tudi komunisti se morajo (v razmerah sodobnega političnega delovanja) bolj posluževati sredstev informacij, da bi preverjali svoje poglede in uveljavljali napredna stališča. Kakor je znano, je konferenca Zveze komunistov Slovenije naložila komunistom, novinarjem in drugim, da aktivno uresničujejo naloge pri podružbljanju sredstev informacij.

A KAKŠNA NAJ BO INFORMIRANOST POSLANCA?

Informacije, ki naj bi jih poslanci prejeli, bi morale upoštevati specifično vlogo in naloge poslanca v republiški

in zvezni skupščini, poslanca splošnega zbora in poslanca zbora delovnih skupnosti ter še profesionalnega in neprofesionalnega poslanca.

Poslanci naj bodo informirani tudi o preverjanju, kako in koliko se stališča skupščine ustvarjalno vključujejo v dejavnosti delovnih organizacij, samoupravnih skupnosti, gospodarske zbornice, vodstev družbeno političnih organizacij ipd. Potrebna je tudi večja informiranost o stališčih, ki jih oblikujejo na ravni federacije in v drugih republikah ob pojavih in politiki pri nas in v federaciji.

Pri informiranju poslancev gre za dvostranski odnos. Ni dovolj, da je poslanec informiran o problemih družbene baze in da te probleme »prenaša« v skupščino. Če hoče poslanec nastopati ne le kot predstavnik svojih volivcev, ki je z izvolitvijo dobil splošen mandat za svoje delo, ampak kot delegat volivcev, ki je v stalni delovni povezavi s samoupravno organiziranimi volivci in jim tako tudi vedno odgovoren, mora biti primerno informiran. Poslanci morajo v družbeni bazi obravnavati aktualna vprašanja, še preden pridejo na dnevni red v skupščini, kasneje pa v svoji volilni enoti pojasnjevati sprejeto skupščinsko politiko in odločitve in mobilizirati delovne ljudi za njihovo uresničitev.

KAJ STORITI, DA BO POSLANEC DOBRO INFORMIRAN?

Poslancem naj bi bile v primerni obliki dostopne vse informacije splošnega družbenega, političnega in ekonomskega pomena. Poslanci se morajo torej seznanjati z delom, problemi in načrti republiške konference SZDL, organov CK ZKS, predsedstva republiškega sveta Zveze sindikatov, republiškega odbora ZZZ NOV in drugih. Poslancem bi te informacije nedvomno zelo koristile pri obravnavanju splošnih problemov in konkretnih vprašanj na področju sprotne ekonomske politike, graditve gospodarskega sistema, družbenopolitičnega sistema, samoupravljanja, oblikovanja in delitve dohodka, vzgoje in izobraževanja, zdravstvenosocialnega zavarovanja, mednarodnega dogajanja itd. Take informacije bi lahko oblikovali le s sodelovanjem informacijskih služb vseh zainteresiranih institucij.

K učinkoviti informiranosti poslancev bi lahko veliko prispeval tudi tisk, če bi z objavljanjem boljših informacij nadomestil preobsežna gradiva, ki jih zdaj prejemajo poslanci. Posebno vlogo naj bi pri informiranju imeli dokumentacijski centri pri občinskih skupščinah ali občinskih konferencah SZDL, ki naj zbirajo celotno informacijsko gradivo v občini in s tem omogočijo poslancem, da so na tekočem z vsem dogajanjem na njihovem področju.

V. B.

MODNA HIŠA V LJUBLJANI, MARIBORU IN OSIJEKU NUDI V VSEH LETNIH SEZONAH MODNE NOVOSTI, KOT JIH NAREKUJE SVETOVNA MODA. MOŠKI MAKSI PLAŠČI V MODNIH KROJIH IN BARVAH BODO RAZVESELILI VSE, KI ŽELIJO SLEDITI MODI.

PRODAJNI SERVIS

modna hiša

LJUBLJANA — MARIBOR — OSIJEK

V PETIH LETIH DEVET ŠOL IN ŠEST VRTCEV

Pred dnevi so predstavniki občinske skupščine in koordinacijskega odbora za pripravo in izvedbo programa šol in vzgojno varstvenih ustanov v občini Kranj na tiskovni konferenci seznanili novinarje z veliko akcijo izgradnje osnovnih šol in vzgojno varstvenih ustanov.

Zamisel ni nova, saj sta občinska skupščina in temeljna izobraževalna skupnost že pred dvema letoma razpravljali o tem, kako odpraviti gnečo na osnovnih šolah in pomanjkanje objektov za vzgojo in varstvo predšolskih in šolskih otrok, kako odpraviti večizmenski pouk in dvigniti raven osnovnega šolstva in vrtcev na stopnjo, kot to terja naš čas in razmere kranjskih občanov. Vedeti moramo, da je v tej občini približno polovico med zaposlenimi žensk in da mora družba za take družine več storiti in jim bolj neposredno pomagati pri vzgoji in varstvu otrok.

Zato se zdaj loteva kranjska družbena skupnost akcije, ki bi ji komaj našli primerjavo. V občini želijo zgraditi v petih letih 9 šolskih objektov in 6 vzgojno varstvenih ustanov. V enakem obdobju bi tudi vse obstoječe objekte obnovili, po potrebah dogradili in prilagodili normativom sodobnega pouka. Zato v občini skorajda ne bo kraja, ki mu program izgradnje šol in vrtcev ne bo ustvaril neprimerno boljših razmer na področju vzgoje in izobraževanja otrok.

Kot pristranski ocenjevalci lahko tako programsko osnovo samo pohvalimo. Druga odlika programa, ki pa kaže tudi na to, da so programerji skrbno pretehtali osnutek, je v tem, da bodo v mnogih primerih gradili šolske in varstvene zmogljivosti pod skupno streho. To bo, mimo gospodarne gradnje, omogočilo tudi popolnejšo organizacijo in izvedbo enotne vzgoje in izobraževanja otrok, boljše pripravo na osnovno šolo, kvalitetnejši pouk in zato solidne temelje za nadaljnje šolanje in uk.

Pri izbiri projektov so se

zgedovali v krajih, kjer že stojijo šolski objekti, ki jih odlikujeta funkcionalnost in sorazmerno cenena gradnja. Temu želijo podrediti kranjski graditelji zunanji videz objektov in morebitne previsoko leteče zamisli projektantov. In k temu dodajajo še eno zahtevo: nobenega objekta ne bodo zgradili, preden ne bodo do popolnosti izdelani načrti. S tem želijo pravočasno odstraniti vse težave, ki kasneje zelo pogosto zavirajo gradnjo, zavlačevanje izgradnje pa večja stroške.

In zdaj k osnovnemu problemu. Za 15 šolskih in varstvenih objektov bo potrebno po pred-

računu 35 milijonov 850 tisoč novih dinarjev sredstev. Veliko denarja, ki ga tudi sorazmerno bogat občinski proračun ne zmore. Če bi namreč čakali le na njegove viře, potlej bi Kranjčani čakali na dograditev 15 objektov dobrih 15 let. Dotlej pa bi se poslovlili od osnovne šole kar dve generaciji z znanjem in vzgojo, kot jo pač lahko dajo slabše razmere osnovnega šolstva in vzgojno varstvenih ustanov. Zato predlagajo načrtovalci — vse družbeno politične organizacije v kranjski družbeni skupnosti tri variante, po katerih bi zbrali potrebna denarna sredstva: po prvi bi zbra-

li denar s krajevnim samopriskom in z družbenim dogovorom med občino in delovnimi organizacijami v prispevkih 160 dinarjev na zaposlenega za dobo 5 let; po drugi varianti bi zbrali sredstva z razpisom posojila, ki bi ga vpisali občani in delovne organizacije v višini 40 milijonov novih dinarjev. Posojilo bi razpisala občinska skupščina, ki bi tudi prevzela vračilo z obrestmi v breme občinskega proračuna; po tretji varianti pa bi zbrali finančna sredstva z razpisom posojila v višini 20 milijonov novih dinarjev in z družbenim dogovorom med občino in delovnimi organizacijami o prispevkih od 100 do 200 dinarjev na zaposlenega, kar bi bilo odvisno od povprečnih osebnih dohodkov v delovni organizaciji, s katero bi sklenili družbeni dogovor. Vračila občinske skupščine bi bila v tem primeru za polovico nižja kot pri drugi varianti.

Druga varianta je že vnaprej obsojena na neuspeh, saj je vprašanje, ali bi občinski proračun zmogel vsako leto več novih milijonov za vračilo dolga z obrestmi ali ne bi zategadelj za več let zavrl zadovoljevanja drugih potreb, saj se čas z izgradnjo šol in vrtcev ne bo ustavljal in zato številne druge potrebe ne bodo usahnile. Zaradi tega se v Kranju ogreva za prvo ali tretjo varianto. Katera bo obveljala, je seveda odvisno od presoje občanov. Pred tako odločitvijo ne stojijo prvič. Pred šestimi leti so se že odločali za samopriskopev in zanj se je odločilo več kot tri četrtine občanov. V občini so doslej zgradili 11 osnovnih šol, ki so veljale 31 milijonov 650 tisoč novih dinarjev in precejšen znesek so k temu prispevali občani s samopriskopkom. Ti uspehi so pravzaprav garancija, da se bodo znali kranjski občani tudi v drugo prav odločiti in s tem postaviti temeljni kamen zahtevnemu programu gradnje šol in vrtcev v svoji občini.

I.V.

TI NAŠI LJUBI SESTANKI

NOVO PO STAREM

Prišli smo v sejno dvorano krajevnih skupnosti.

Sekretar nas je radostno pozdravil.

»Tovarišice in tovariši, vaša množična udeležba na tem sestanku dokazuje, da se zavedate pomembnosti tega trenutka. Predpostavljam, da ste vsi tukaj zbrani v mislih aktivno sodelovali na zadnjem plenumu in veste, da zdaj gre za kvalitativni skok, ker moramo od besed preiti na dejanja.«

Prikimali smo.

»Zdaj moramo dokazati, da smo družbeno zreli, zato mi dovolite, da vam predočim nekaj bistvenih problemov, ki jih vsiljuje današnja doba in ki so zapodeni v zgodovinskem procesu sedanega časa. Svobodna asociacija svobodnih proizvajalcev, torej vseh nas, ki smo s tem, kar smo že doslej storili, zgradili temelje naši perspektivi in vsem še neslutnim perspektivam delovnega človeka, terja od nas akcijo in še enkrat akcijo. Brez nje ne bomo mogli nadaljevati zgodovinskega procesa, ki mu je prisljunal ves svet, in že lahko beležimo konkretne rezultate, ki so posledica naše družbene politične afirmacije.«

Ozrl se je po dvorani, s pogledom pretehtal, kolikšno je naše zanimanje za njegovo izvajanje, ter nadaljeval:

»Vidim, da tudi vi tako mislite. Dovolj je bilo govorjenja, kaj bomo in česa ne bomo storili. Zdaj je

treba delati. Seveda pa moramo tudi razumeti, za kaj gre. Brez znanja ni učinkovitega dela.«

In je povedal, da je bila ekspropriacija bistvena značilnost določene dobe, ki smo jo preživeli, da je industrijska revolucija in avtomatizacija bistvena značilnost sedanje dobe, za katero je značilno tudi samoupravljanje.

»Problem pa je v tem, ker nekateri tovariši ne znajo sukcesivno reševati družbenih in proizvodnih problemov in nanje ne gledajo skozi prizmo družbene realnosti. Vendar jih ne smemo vreči v staro šaro, ohraniti jih moramo naše mu gibanju, saj je dela dovolj za vse. Subjektivne sile morajo danes nastopati bolj kompaktno kot kdajkoli doslej, z znanostjo v eni roki in z zaključki zadnjega plenuma v drugi. V naših vrstah ni več prostora za omahljivce, karieriste in druge družbeno deformirane ljudi. Zato predlagam, da do prihodnjega sestanka proučite prej omenjene zaključke. Tako boste spoznali zgodovinsko pomembnost trenutka, v katerem se nahajamo.«

S predlogom smo se strinjali.

Potem je odprl diskusijo in ker se nihče ni oglasil, je sestanek zaključil s pozivom:

»Po delu se bomo cenili!«

In smo tekli domov, da bi ujeli začetek televizijskih bratov Karamazovih.

JANEZ VOLJČ

GOSPODARSTVO ŠALEŠKE DOLINE BO PRISPEVALO SREDSTVA ZA UREJANJE ŠOLSKIH ZGRADB, VZGOJNO-VARSTVENIH USTANOV TER KULTURNIH OBJEKTOV

Podpora samoupravnemu dogovoru

Delovne organizacije iz velenjske občine bodo prispevale skoraj 7 milijonov dinarjev za sofinanciranje predvidenih investicij za urejanje šol, otroških vrtcev in kulturnih domov

V Velenju so nekaj mesecev razpravljali o tem, kako bi popešeno reševali probleme na področju šolstva, otroškega varstva in komunalne dejavnosti. Potrebe so dokajšnje, saj je treba reševati vrsto perečih vprašanj, za katere zadnja leta ni bilo denarja. Ker ni nogoče pričakovati, da bi zagotovili potreben denar za ta dela v občinskem proračunu, niti to leto niti v prihodnje, so se odborniki velenjske občinske skupščine na zadnji seji soglasno odločili, da bo 22. marca referendum, na katerem bodo volivci odločali o samopriskopku za gradnjo in obnovo šolskih poslopij ter kulturnih domov in pa za modernizacijo cest v Šaleški dolini.

S SAMOPRISPEVKOM OBČANOV NE BODO ZBRALI ZADOSTI DENARJA

Po sklepu občinske skupščine Velenje naj bi vsi zaposleni v razdobju petih let, to je od 1. maja 1970 do 30. aprila 1975, plačevali krajevni samopriskopev v višini 2% od neto osebnih dohodkov. Plačila samopriskopka bi bili oproščeni vsi tisti zaposleni, katerih osebni doho-

dek je manjši od 700 dinarjev oz. tisti, katerih gmotni položaj bi bil spričo plačila samopriskopka ogrožen.

Za potrebne investicije v šolske zgradbe in kulturne objekte bodo potrebovali blizu 17 milijonov din, za urejanje in modernizacijo cest pa 8.700.000 din. Ker pa bodo s samopriskopkom, kolikor bo 22. marca referendum uspel, zbrali le okrog 18.700.000 dinarjev, to je skoraj 7 milijonov din manj, kot pa bodo rabili denarja, je velenjska občinska skupščina priporočila samoupravnemu organom delovnih organizacij, da na osnovi samoupravnega dogovora združijo denar, in to namensko za urejanje šolskih zgradb, vzgojno varstvenih ustanov in kulturnih objektov. Med drugim bodo delovne organizacije sofinancirale gradnjo nove III. osnovne šole v Velenju, otroškega vrtca v Velenju, dozidavo oziroma adaptacijo šol v Soštanju, Smartnem ob Paki in Topolščici, postavitev telovadnic v Soštanju in Smartnem ob Paki, ureditev otroških igrišč v Velenju in Soštanju, gradnjo novega doma kulture v Soštanju in nakup stanovanj za prosvetne delavce.

PODPORA PREDLOGU OBČINSKE SKUPŠČINE ZA ZDRUŽEVANJE SREDSTEV DELOVNIH ORGANIZACIJ

Samoupravni organi delovnih organizacij iz Šaleške doline zadnje dni že razpravljajo o predlogu občinske skupščine Velenje za združevanje sredstev. Predlog v celoti podpirajo, saj vedo, da brez sodelovanja občanov in delovnih organizacij ne bi bilo mogoče v doglednem času uspeti rešiti problemov, s katerimi se srečujejo prebivalci Šaleške doline iz dneva v dan. Vedo, da sicer teh problemov ne bi mogli rešiti s sredstvi iz občinskega proračuna v prihodnjih petih, morda celo desetih ali več letih.

Zato je tudi povsem razumljivo, da samoupravni organi delovnih organizacij na sejah odločajo o višini njihovega deleža za sofinanciranje gradnje in urejanja šolskih zgradb, vzgojno varstvenih ustanov ter kulturnih domov. Osrednji delavski svet tovarne gospodinske opreme Gorenje Velenje, na primer, je že sklenil, da bo namenil kot prvi prispevek za to akcijo 1 milijon novih dinarjev. (vš)

Še je čas, da izberete darilo za 8. marec!
Izberite izdelek tovarne pletenin

ANGORA IZ LJUBLJANE

Ob tej priložnosti kolektiv tovarne pletenin ANGORA iz Ljubljane vsem ženskam čestita za mednarodni praznik žena — 8. marec!

DEJAVNOSTI IZOBRAČEVALNEGA CENTRA V TRBOVELJSKI STROJNI TOVARNI

ŠIROKE MOŽNOSTI PRIDOBIVANJA ZNANJA ZA VSE

Izobraževalni center v trboveljski Strojni tovarni si je nedvomno pridobil velike izkušnje. Njegova dejavnost je tesno povezana z življenjem in gospodarjenjem kolektiva. Vodstvo centra pripravlja vsako leto podroben program izobraževanja in usposabljanja zaposlenih članov in izdatno pomaga vsem slušateljem bodisi srednjih, višjih ali visokih šol. Sicer pa imajo v statutu Strojne tovarne zapisano določilo, da je nadaljnje izobraževanje in usposabljanje pravica in dolžnost vsakega člana kolektiva, podjetje pa mu je dolžno pri tem pomagati.

Letos se izpopolnjuje in dodatno izobražuje ter usposablja okrog 200 zaposlenih članov te delovne skupnosti. Med njimi sta dva zaposlena, ki študirata na 3. stopnji, veliko ljudi pa obiskuje razne oddelke višjih in visokih šol oziroma srednjih šol. Vsem tem omogoča vodstvo podjetja razne olajšave, pri študiju pa tudi materialno podporo. Zanimivo je, da izdajo v Strojni tovarni na leto okrog 80.000 do 100.000 din za izobraževanje in usposabljanje svojih zaposlenih in za dejavnost svoje kovinar-

ske šole. Kot zmeraj doslej imajo tudi letos razne seminarje za kvalifikacije pa tudi polkvalifikacije. Poleg tega se bodo zvrstila številna predavanja o varnosti in zaščiti pri delu, o uporabi reprodukcijskega materiala, imeli pa bodo še druge oblike dodatnega usposabljanja. V podjetju imajo zdaj že 24 visokokvalificiranih strokovnjakov, veliko pa jih še študira.

V trboveljski Strojni tovarni že izvajajo program modernizacije strojev in naprav, ki ga bodo uresničili do leta 1975. Investicijska vrednost programa modernizacije znaša okrog 25 milijonov din. Z uresnitvijo tega načrta se bo kolektiv uvrstil med sodobno opremljena podjetja kovinsko-predelovalne stroke pri nas in si pridobil širše možnosti za uveljavljanje v mednarodni delitvi dela. Kolektiv se namreč preusmerja v svojem izvoznem programu. Ze letos nameravajo izdatneje nastopiti na zahodnoevropskem tržišču, saj predvidevajo, da bodo izvoz na ta področja povečali za okrog 470% v primerjavi z lanskim letom. Spričo tega dobiva tudi nadaljnje usposabljanje in izobraževanje članov delovne skupnosti izreden

pomen, saj bo nedvomno treba srečati sodobnim strojem in napravam.

Enako pozornost in skrb posvečajo tudi svoji kovinarski šoli. Lansko jesen sicer niso uspeli vpisati 60 gojencev, kot so planirali, ne glede na to pa imajo v prvem letniku 45 bodočih kovinarjev. V Strojni tovarni sodijo, da bi kazalo nekoliko spremeniti sedanji program izobraževanja vajencev. Zavzemajo se za uvajanje širšega praktičnega programa in menijo, da je sedanji učni načrt še vse preveč natrpan s splošnimi predmeti, ki so jih v visoko industrijsko razvitih deželah že pred leti opustili.

M. V.

**OKNA
VRATA
POLKNA
PRODAJA
NA KREDIT!**

ribnica

»Smreka«

Veliko izbiro stavnega pohištva, parketa, salonita, opeke, bitumenskih izdelkov, teraco plošč, cementa, apna, italijanskih keramičnih plošč in drugega gradbenega materiala ter premoga in žaganega lesa vam nudi

TP »Smreka« Maribor

PRODAJAMO ZA DEVIZE Z 10% POPUSTOM!

Dajemo potrošniške kredite brez porokov!

srečna in zadovoljna gospodinja, naš ponos

ZA TEHNIČNO OPREMIJENOST VAŠEGA DOMA SKRBI TRGOVSKO PODJETJE

JUGOTIHIKA

S SVOJIMI POSLOVALNICAMI IN SERVISI PO VSEJ DOMOVINI

oep

V TERMoeLEKTRARNI ŠOŠTANJ IN V SAVSKIH ELEKTRARNAH V LJUBLJANI SO IZDELALI PREDLOG ZA DRUŽBENI IN SAMOUPRAVNI DOGOVOR V ELEKTROGOSPODARSTVU

PO POTI DOGOVARJANJA

Področni klubi poslancev v Ljubljani, Kranju in Celju bodo v prihodnjih dneh razpravljali o predlogih družbenega dogovora o elektrogospodarstvu in samoupravnega dogovora v elektrogospodarstvu, ki so ga pripravili v Termoelektrarni Šoštanj in v Savskih elektrarnah. V teh dveh elektrogospodarskih organizacijah namreč vlada prepričanje, da je mogoče le z družbenim in samoupravnim dogovarjanjem urediti medsebojne poslovne odnose v elektrogospodarstvu ter vključiti elektrogospodarstvo v gospodarstvo kot celoto.

Kot ugotavljajo v Termoelektrarni Šoštanj in v Savskih elektrarnah, je več razlogov, ki nujno terjajo družbeno dogovarjanje v elektrogospodarstvu. Eden od njih je na primer enotna dobavna mreža za preskrbovanje potrošnikov z električno energijo. Ker pa so porabniki električne energije vezani na nakup energije iz enega omrežja, so tudi upravičeni, da si zagotovijo prednost, ki bi jim jih sicer omogočalo sicer prosto tržišče električne energije. Tako tehnološko kot zakonsko pogojena odvisnost elektrogospodarstva in porabnikov električne energije narekuje vsem elektrogospodarskim podjetjem, odjemalcem električne energije in družbeno-političnim skupnostim na posameznem preskrbovalnem področju, da z družbenim dogovarjanjem razrešijo problematiko tako pogojenih medsebojnih poslovnih odnosov in da zagotovijo redno in kvalitetno oskrbo s ceneno električno energijo.

Nujnost družbenega dogovarjanja pa narekujejo tudi značilnosti razširjene reprodukcije elektrogospodarstva. Poraba električne energije je pri nas dosegla že tako visoko stopnjo, da terja gradnjo velikih in ekonomičnih virov električne energije. Pred slovenskimi elektrogospodarskimi podjetji je zato neodločljiva naloga, da vlagajo svoja razpoložljiva sredstva v gradnjo novih elektroenergetskih objektov — seveda s pomočjo družbenega dogovarjanja s svojimi odjemalci ter z družbeno-političnimi skupnostmi.

In kakšen je namen družbenega dogovarjanja? Kot sistem naj bi družbeno dogovarjanje omogočilo uskladitev interesov med elektrogospodarstvom, gospodarstvom kot celoto ter družbeno skupnostjo, in sicer glede vseh vprašanih, ki so zanje temeljnega pomena. Se pravi, da zagotovimo ustrezno organizacijo elektrogospodarstva, ki bo omogočila gospodarstvu sodelovanje pri izbiri bodočih elektroenergetskih objektov in pri določanju načina njihovega financiranja, da zagotovimo dobro urejen elektrogospodarski sistem v tehnološkem smislu, omogočimo elektrogospodarstvu, da sodeloča o vprašanih, ki so zanj temeljnega pomena.

KAKŠEN NAJ BI BIL DRUŽBENI DOGOVOR O ELEKTROGOSPODARSTVU?

Termoelektrarna Šoštanj in Savske elektrarne Ljubljana predlagajo, naj bi družbeni dogovor o elektrogospodarstvu sklenila elektrogospodarska podjetja, gospodarske organizacije in družbeno-politične skupnosti. Določila tega dogovora naj bi veljala tako za poslovne odnose med podjetji elektrogospodarstva kot kupci električne

energije na prenosni mreži ter za urejanje medsebojnih obveznosti v zvezi s proizvodnjo in prenosom električne energije.

Podpisniki družbenega dogovora o elektrogospodarstvu naj bi se sporazumeli za pogoje za garantirano in kvalitetno dobavo električne energije in v tej zvezi za načela o materialni odgovornosti, za režim, politiko in raven cen, za usmerjanje razširjene reprodukcije ter za izbor in način financiranja objektov. Elektrogospodarska podjetja naj bi solidarno prevzela materialno odgovornost za dobavo električne energije tako glede količin kot kvalitete. V Sloveniji bi morale veljati enotne tarifne postavke, režim cen pa naj bi bil tak, da bi stimuliral proizvajalca za optimalno proizvodnjo, porabnika za optimalno porabo električne energije, cene pa bi morale pokrivati vse stroške enostavne reprodukcije in z družbenim dogovorom določeni del razširjene reprodukcije.

Z družbenim dogovorom naj bi tudi določili, da mora skupni organ skrbeti za izbor najustrežnejših, najbolj ekonomičnih elektroenergetskih naprav. Družbeni dogovor naj bi določil, da so dolžne sofinancirati gradnjo novih objektov elektrogospodarske organizacije iz svoje akumulacije ter z družbenim dogovorom določenim delom svoje amortizacije ter druge gospodarske organizacije in družbene skupnosti v obsegu in načinu, kot bi ga določil družbeni dogovor.

Z družbenim dogovorom o elektrogospodarstvu naj bi ustanovili poseben organ za izvajanje sprejetih nalog. Svoje predstavnike v njem naj bi imenovali Gospodarska zbornica, Izvršni svet in delavski sveti elektrogospodarskih podjetij. Elektrogospodarstvo naj bi imelo v tem skupnem organu polovico članov. Organ naj bi posloval po posebnem pravilniku, sklepi pa bi bili obvezni, če bi bili sprejeti z dvetretjinsko večino vseh članov organa.

SAMOUPRAVNO DOGOVARJANJE V ELEKTROGOSPODARSTVU

Podjetjem elektrogospodarstva naj bi samoupravni dogovor omogočil, da bi bila samostojne gospodarske organizacije z vsemi samoupravnimi pravicami in dolžnostmi. Podjetja bi se poslovno povezovala v takšno interesno skupnost, ki bi jim še nadalje omogočala opravljati njihove osnovne podjetniške naloge, vendar zasledujoč pri tem tudi težnjo, da dosežejo večji skupni poslovni uspeh. Skupne naloge bi bile proizvodnja, prenos in prodaja električne energije ter v tej zvezi usklajevanje planiranja ter prevzem rizika.

Podjetja bi sodelovala pri razvoju elektrogospodarstva kot celote z usklajevanjem razvojnih programov, ustanovila naj bi delovno skupnost za izvajanje določb samoupravnega dogovora, ki pa bi bila pri svojem poslovanju v celoti odvisna od podjetij. V celoti in sproti bi vsako gospodarsko podjetje participiralo na ustvarjenem dohodku, s katerim bi samostojno razpolagalo, s tem da bi del akumulacije namensko vezalo za potrebe razširjene reprodukcije. In končno naj bi podjetja sporazumno določala osnove in merila za udeležbo pri ustvarjenem dohodku. Za izvajanje samoupravnega dogovora pa bi naj ustanovila skupen organ — Poslovni odbor, katerega sestav in način odločanja bi zagotavljal enakopravnost vsem podjetjem. Za lažje in uspešnejše izvajanje

nalog naj bi podjetja, kot je predlagano, ustanovila nekatere skupne službe, in sicer ekonomsko-dispečersko, službo za koordinacijo študija razvoja ter službo za meritve, zaščito, telekomunikacije in regulacijo. Za izvajanje nalog in obveznosti, prevzetih s tem samoupravnim dogovorom, pa bi podjetja, ki bodo podpisala dogovor, ustanovila poslovni odbor elektrogospodarstva, v katerega bi vsako podjetje imenovalo po 3 predstavnike. Naloge tega odbora bi bile: skrb za izvajanje določil dogovora, usmerjanje dela skupnih služb ter vodenje poslovne politike podjetij glede proizvodnje, prenosa in skupne prodaje, določanje cen in tarif za električno energijo in glede razširjene reprodukcije.

(vš)

KAKO POSPEŠITI RAZVOJ KOPRSKE LUKE?

Skupaj bi si lepše postlali

Ali bo razvoj koprške Luke v prihodnje odvisen samo od skromnih možnosti kolektiva ali pa se bodo zanjo zavzele tudi zainteresirane delovne skupnosti?

Stalna rast prometa v koprski luki je očitno prepričala tudi največje pesimiste, da pristanišče potrebujemo in da bi interesom gospodarstva močno škodovalo, če ne bi kar najbolj pospešili razvoja naše najbolj severne jadranske luke.

Kakor je takšna ugotovitev spodbudna, pa ni prav nič razveseljivo dejstvo, da nikakor ne pride do sporazuma o tem, kako naj bi tudi dejansko uredničili prizadevanja za razširitev, modernizacijo in vsestransko usposobitev koprške luke za promet z južnim sadjem, žitaricami, lesom, fosfati in drugimi vrstami blaga, za katere se luka že dlje specializira.

Poenostavljeno rečeno, zdaj je tako, da gospodarstvo iz ožjega in širšega zaledja začenja v večjem obsegu izvažati prek koprške luke tedaj, ko so tamkaj ustvarjeni vsaj minimalni pogoji za skladiščenje, natovarjanje ali pretovarjanje posameznih vrst blaga. Pristaniški kolektiv pa bi želel, da potencialni in seveda sedanji interesi tudi nekaj investirajo v naprave in objekte, ki jih potrebuje luško območje. Tako bi bila dosežena dvojna korist:

● kolektiv koprške luke bi lažje dopolnjeval lastne zmogljivosti (pristajalni pomoli, mehanizacija, kontejnerji, skladišča itd.) in tako postajal privlačnejši za najširše zaledje, saj bi razen drugega — nudil kompletne usluge.

● gospodarske organizacije, zlasti pa tiste, ki bi soinvestirale v omenjene naprave, bi postopoma vplivale na bistveno zmanjšanje transportnih stroškov. Znano je, da le-ti pomenijo precejšnjo postavko in tisti lik, ki »požre« velik del akumulacije.

ZGOVORNE ŠTEVILKE

Da ne bi kdorkoli pomislil, da govorimo na pamet, navajamo tudi nekaj konkretnih podatkov. Koprška luka na primer namerava v naslednjih letih zgraditi tudi tako imenovani terminal za kemikalije. Zdaj, ko tega terminala z rezervoarji in z vsemi drugimi napravami nimajo, dosega povprečna cena ladijskega prevoza kemikalij v sodih kakih 40 dolarjev za tono. Prevoznina pa bi se zmanjšala na polovico, če bi kemikalije prihajale v kontejnerjih. Ali drug primer: ker se je koprška luka doslej še najbolj usposobila za promet z južnim sadjem, lahko hkrati prevzame večje ladje ali tudi več ladij. Prevoz z večjo ladjo je seveda cenejši. Se pred nedavnim je na primer prevoz tone banan iz Ekvadorja veljal 110, zdaj pa stane le 80 dolarjev. Tretji primer: ker so kupili najnujnejšo mehanizacijo, lahko dnevno iztovorijo tisoč namesto prejšnjih 750 ton soje. Zato ladje manj časa čakajo v pristanišču, tovarnina pa se zmanjša za 2,5 dolarja pri toni.

Poskusimo sešteti: prek koprške luke bo naša država letos uvozila kakih 160.000 ton soje. Uvozniki bodo na ta račun prihranili kakih 400.000 dolarjev. V sto tisoče, če že ne v milijone dolarjev grede prihranki pri prometu z južnim sadjem. Enake ali še večje učinke kot pri uvozu pa bi lahko dosegali tudi pri izvozu prek koprške luke. Primer: če je pohištvo za ZDA pripravljeno v kontejnerjih, je tovarnina za tretjino nižja. Poizvajalci trdijo, da bi se stopnja dobička pri izvozu v tem primeru povečala za blizu 3%. Če bi sodobnejši transport izdelkov

koristil proizvajalcem, tudi koprsko pristanišče ne bi ostalo praznih rok. Ladja je, na primer, prej polna, če namesto zabojev nanjo zlagajo kontejnerje. Zato pa lahko luka v enakem času prevzame, natovori ali razloži več ladij. To pa bi povečalo njen dohodek.

VSAK PO SVOJE ALI VSI SKUPAJ?

Zakaj pišemo o vseh teh dejstvih? Zato, ker so v obdobju po reformi vsa naša pristanišča in torej tudi koprška luka v zvezi s svojimi razvojnimi programi prepuščena tako rekoč sama sebi. Nosiiti morajo vsa bremena, tudi tista, ki jih drugod po svetu prevzame širša skupnost. S tem so mišljene zlasti pristaniške naprave, od pomolov do skladišč in vsega drugega. V takšnih razmerah koprška luka seveda išče predvsem lastno računico. Ker predvsem za lastne koristi skrbijo tudi tisti, ki blago uvažajo ali izvažajo prek koprške luke, se to naše pristanišče razvija počasneje, kot bi se lahko in kot bi tudi bilo vsestransko koristno.

Prihranki na račun transportnih stroškov seveda pomenijo samo eno izmed možnosti zvečanja akumulativnosti celotnega gospodarstva oziroma njegove povečane konkurenčne sposobnosti na svetovnem trgu. Druga takšna možnost, ki jo koprsko pristanišče nudi našemu gospodarstvu, je na primer gradnja predelovalnih obratov v svobodni carinski coni. Po sklepu Skupščine občine Koper lahko vsi interesi za tako gradnjo dobijo zemljišče brezplačno, oproščeni pa bi bili tudi plačevanja zemljiškega prispev-

ka. Ker za poslovanje znotraj svobodne carinske cone veljajo posebni — ugodnejši pogoji, je taka proizvodnja spet cenejša, zato pa bolj rentabilna.

Upošteva vse to se je kolektiv koprške luke zdaj odločil, da sam prevzame pobudo in da doseže, da perspektivni program razvoja tega našega pristanišča podpre vsi, ki so ali ki bi lahko bili za to zainteresirani. Želja luškega kolektiva sicer je, da bi pri tem sodeloval tudi neki zunanji organ, na primer svet za pomorsko gospodarstvo pri gospodarski zbornici, ki pa bi ga morali šele ustanoviti. Ker pristojni organi glede tega ne kažejo pravega razumevanja, v koprski luki zdaj začenjajo z druge strani. Novi statut njihove

ve delovne organizacije namreč predvideva tudi ustanovitev in delovanje tako imenovanega luškega odbora. Ta odbor naj bi združeval vse delovne organizacije, ki so povezane s koprsko luko, zlasti pa tiste, ki namenjajo na njenem območju graditi svoje objekte; tiste, ki se ukvarjajo s špedicijo, železnico, cestno transportna podjetja, koprsko občinsko skupščino itd. Luški odbor naj bi torej predstavljal tisti posvetovalni in družbeni organ, ki bi do nadaljnjega koordiniral prizadevanja vseh, katerih poslovna in druga aktivnost je povezana z razvojem koprškega pristaniško-industrijskega kompleksa.

MILAN GOVEKAR

KNJIŽNE ZBIRKE DRŽAVNE ZALOŽBE SLOVENIJE ZA LETO 1970

MODERNA DRUŽBA

Zbirka je namenjena tehničnim, gospodarskim, socialnim in političnim problemom našega časa. V njej bodo izšle tri knjige, ki s svojo snovno aktualnostjo in dokumentarno prepričljivostjo nanehanjajo nekatera eksistenčna vprašanja sodobnega človeštva. Izšle bodo te knjige:

Stane Krašovec: **CLOVESTVO, LAKOTA IN KRUH** (Včeraj — danes — jutri)
John K. Galbraith: **NOVA INDUSTRIJSKA DRŽAVA**
SVET V ČASU, KI PRIHAJA (1970—1980)

Knjige bodo natisnjene na brezlesnem papirju in vezane v celo platno. Naročniška cena: platno 200 din (10 mesečnih obrokov po 20 din).

William Shakespeare: ZBRANO DELO IX. — X

Za leto 1970 je založba pripravila dvoje knjig Shakespeareovih Zbranih del. Deveta knjiga: **TROLUS IN KRESIDA, DOBER KONEC VSE KOVRNE, MILO ZA DRAGO**. Deseta knjiga: **LJUBEZNI TRUD ZAMAN, KRALJ RICHARD II., KRALJ JOHN, BENEŠKI TRGOVEC**.

V zbirki je izšlo doslej že osem knjig; s tema dvema se zbirka počasi bliža h koncu. Slovenci dobivamo z njo prvič celotno in sistematično urejeno umetniško žetev največjega dramatika vseh časov.

Obe knjigi bosta tiskani na brezlesnem papirju, vezani v celo platno in polusnje. Naročniki dobe zbirko za 100 din (celo platno) oziroma za 120 din (polusnje). Cena lahko poravnate tudi v 5-mesečnih obrokih po 20 din (celo platno) oziroma po 24 (polusnje).

A. S. PUŠKIN: IZBRANA DELA

Pesniško delo klasika ruske in svetovne književnosti Aleksandra Sergejeviča Puškina obsega liriko, epske pesnitve, tragedije, povesti, roman, pravljice, skratka vse osnovne vrste literarnega ustvarjanja. Izbor njegovega najpomembnejšega dela bo založba izdala v šestih knjigah:

- I. knjiga: PESMI
- II. knjiga: POVESTI
- III. knjiga: POVESTI, CLANKI, PISMA
- IV. knjiga: DRAME
- V. knjiga: PESNITVE, PRAVLJICE
- VI. knjiga: JEVGENIJ ONJEGIN

Vseh šest knjig bo tiskanih na brezlesnem papirju in vezanih v celo platno. Cena za naročnike: platno 350 din (10 obrokov po 35 din). Naročniki začno plačevati obroke v mesecu, ko se naroče na zbirko.

Henrik Sienkiewicz: IZBRANA DELA

Henrik Sienkiewicz je veliko ime svetovne književnosti, prvi Poljak, ki je bil nagrajen z Nobelovo nagrado za književnost (1905). V njegovih zgodovinskih romanih živi poljska preteklost; nastopajo zgodovinske osebnosti hkrati z junaki, ki jih je oživila pisateljeva fantazija, ljubezenska doživlja se prepletajo z dvorskimi intrigami, v ospredju vsega pa so spopadi in viteška dejanja glavnih junakov. — Založba bo izdala njegovo izbrano delo v desetih knjigah:

- Z OGNJEM IN MEČEM — 1. knjiga
- Z OGNJEM IN MEČEM — 2. knjiga
- POTOP — 1. knjiga
- POTOP — 2. knjiga
- POTOP — 3. knjiga
- MALI VITEZ
- KRIZARJI — 1. knjiga
- KRIZARJI — 2. knjiga
- QUO VADIS
- SKOZI PUŠCAVO IN GOŠCAVO

Vseh deset knjig bo izšlo v letu 1970 in steer v dveh zaporednih ciklih po pet knjig. Knjige bodo natisnjene na brezlesnem papirju, vzorno opremljene in vezane v celo platno. Cena za naročnike vseh deset knjig: 650 din. Znesek lahko poravnate tudi v 13-mesečnih obrokih po 50 dinarjev.

BIOGRAFIJE

V popularni zbirki, ki ji ne manjka vnetih bralcev, bodo izšli trije življenjski romani in steer: Mimi Malenšek: **POJOČI LABODI** (Kette in Murn)
Arthur Luther: **DEMON** (roman o Lermontovu)
Rudolf Harms: **ROBERT KOCH — ZDRAVNIK IN RAZISKOVALEC**

Knjige bodo tiskane na brezlesnem papirju, vezane v celo platno in polusnje. Cena za naročnike: celo platno 200 din (10 meseč. obrokov po 20 din) in polusnje 230 din (10 meseč. obrokov po 23 din).

UGODNOSTI ZA NAROČNIKE

Vsem, ki se naroče na katerokoli od omenjenih zbirk, nudi založba poleg subskripcijske cene, ki je precej nižja od prodajne, še ugodnost mesečnega odplačevanja obrokov. Prospekt z nadrobni podatki za omenjene knjižne zbirke dobite v vseh knjigarnah; založba vam ga pošlje tudi na dom, če ji pišete.

NAROČILA SPREJEMAJO VSE KNJIGARNE, ZASTOPNIKI ZALOŽBE IN S PRILOŽENO NAROČILNICO TUDI UPRAVA

DRŽAVNE ZALOŽBE SLOVENIJE,
LJUBLJANA, MESTNI TRG 26

IZREŽITE IN POŠLJITE V OVOJNICI

NAROČILNICA

Obvezno naročam naslednje knjižne zbirke DZS za leto 1970:

- MODERNA DRUŽBA IX.—X. pl. 200 din
- W. Shakespeare: ZBRANO DELO pl. 100 din, pus. 120 din
- A. S. Puškin: IZBRANA DELA pl. 350 din
- H. Sienkiewicz: IZBRANA DELA pl. 650 din
- BIOGRAFIJE pl. 200 din, pus. 230 din

Naročnino bom plačal: — takoj

— v predpisanih mesečnih obrokih

Knjige pošljite na naslov: — stalnega bivališča

— na kraj zaposlitve

(Zbirke, ki jih naročate in ustrezne pogoje, prosimo, obkrožite.)

Kraj in datum:

Podpis:

Ime in priimek:

Kraj:

Ulica:

Zaposlen pri:

NEENAKOPRAVNI POGOJI GOSPODARJENJA ZA PROIZVAJALCE OLJA IZ SLOVENSKE BISTRICE

NOČEJO PRIVILEGIJEV TER JAJO ENAKOPRAVNOST

Medtem ko se nekatere naše tovarne — v glavnem tiste, ki jih je družba privilegirala! — bahajo s svojo visoko akumulacijo, pa marsikje dobri gospodarji in pridni delavci životarijo, čeprav za to niso prav nič krivi.

»Danes zaslužijo proizvajalci jedilnega olja v Slovenski Bistrici pri litru olja dve pari, medtem ko v takne trgovci v žep pri prodaji iste količine olja šestdeset par, pri litru bučnega olja pa celo tri nove dinarje,« tožijo v bistriški tovarni olja.

Na lanskem sejmu v Novem Sadu si je priborila Tovarna olja Slovenska Bistrica v konkurenci trinajstih oljarn zlatu odličje za svoje jedilno olje — ki vrh vsega velja za najcenejše v Evropi.

Ne glede na to, da živijo in gospodarijo delovne organizacije pri nas v na moč različnih pogojih, da so nekatere privilegirane in druge pretrirano omejene v svojih možnostih razširje reprodukcije, na to pogosto pozabljamo, in jih mečemo vse v en koš, ko presojamo njihove rezultate gospodarjenja.

Težko je dobro gospodariti tistim, ki jim zvezni predpisi onemogočajo prosto oblikovanje cen — ne glede na bliskovito naraščanje proizvodnih stroškov in spet: lahko je tistim, ki proizvajajo drago, a jim družba kljub vsemu štiti hrbet na primer z visokimi carinskimi stopnjami!

In med tiste, ki smo jih pritisnili ob zid, gotovo šteje tudi oljarska industrija.

»Cene potrebnim surovinam se že vseskozi prosto oblikujejo, za naše proizvode pa so cene predpisane! Najvišja odkupna cena jedilnega olja znaša danes 4,45 N dinarjev. To pomeni, da

je razlika med lastno in prodajno ceno komaj dve pari! Sprašujemo: je to sploh še akumulacija...?»

DOKLEJ TAKE ANOMALIJE?

V minulih letih je tovarna olja v Slovenski Bistrici močno povečala proizvodnjo, finančni rezultati tega kolektiva pa so skromni in ne ustrezajo naporem, ki jih vlaga kolektiv v razširjeno reprodukcijo.

»Leta 1967 smo proizvedli 2100 ton jedilnega olja, leto dni pozneje 2650 ton, lani pa že 3600 ton...«, pripoveduje Franc Kovačič, direktor tovarne. »Podatki o rasti obsega fizične proizvodnje so torej spodbudni, nikakor pa ne moremo biti zadovoljni s finančnim učinkom.«

Direktor Kovačič nam je pozneje nazorno razložil, v čem je glavna težava. Od leta 1965 dalje so cene jedilnega olja določene, čeprav so se v tem času zvrstile številne podražitve potrebnih reprodukcijskih materialov. Naj omenimo le cene

embalaže, pralnih sredstev ali pa na primer ceno mazuta, ki je tako rekoč čez noč poskočila za 39%.

OLJARNAM SE GODI KRIVICA!

Preko poslovnega združenja v Beogradu so tako oljarji iz Slovenske Bistrice kot proizvajalci iz drugih krajev Jugoslavije že zdavnaj opozorili zvezni izvršni svet in druge odgovorne forumne na nevdružne razmere. Prosili so tudi, da bi lahko povečali ceno jedilnemu olju za 30 par, pa vendar — doslej povsem brez uspeha!

In to ne glede na vsa dokazovanja, da izguba nekaterih oljarn raste in, da so druge na robu rentabilnosti! Opozorila, prošnje, prepričevanja in številni podatki — vse skupaj je doslej naletelo na gluha ušesa. Vse z edino utemeljitvijo, da sedaj ni primeren čas za zviševanje cen.

»Delamo in obnašamo se tako, kot da je odvisen življenjski standard le od cen kruha, sladkorja in jedilnega olja, komentira direktor tovarne Franc Kovačič. Kaj pa drugi artikli, brez katerih si prav tako ne moremo več zamišljati primernega standarda povprečno dobro situiranih družin? Zakaj je lahko, denimo pralni stroj domače proizvodnje kar dvakrat dražji od najboljšega pralnega stroja v bro vem, da bi bilo najrazličnejši italijanskih trgovinah...? Dose naštevane anomalij na tem mestu brez pravega pomena, poudaril pa bi rad, da si oljarji iz vsega srca želimo delati pod enakopravnimi pogoji. Ne zahtevamo in tudi nečemo nobenih privilegijev, hočemo enakopravne pogoje poslovanja.«

A. ULAGA

OB 10-LETNICI TOVARNE AVTOELEKTRIČNIH IZDELKOV V ŠEMPETRU PRI NOVI GORICI

Letos za milijon dolarjev izvoza

V Šempetru so se odločili za velikoserijsko proizvodnjo ● V naslednjih letih bodo šestkrat povečali proizvodnjo

Iskrina tovarna avtoelektričnih izdelkov v Šempetru pri Novi Gorici šteje med najštevilnejše in obenem najpomembnejše delovne organizacije na tem območju, čeprav je delavski svet tovarne Iskra Kranj šele pred 10 leti sprejel sklep o ustanovitvi te poslovne enote na Goriškem.

»Pred desetimi leti smo bili v vsakem pogledu majhni...« pripoveduje danes Jože Eržen, direktor tovarne. »Razpolagali smo z zelo skromnimi tehničnimi in materialnimi sredstvi. Imeli smo komajda kaj več kot neomajno voljo in pripravljenost, da postavimo tovarno na trdne temelje in s tem zagotovimo delo čim večjemu številu ljudi...«

Dokaj jasno načrtana pot kolektiva in prizadevnost posameznikov sta rodila v minulem desetletju lepe uspehe. Tovarna sedaj razpolaga z moderno opremo, ki omogoča sodobno proizvodnjo. To pa je osnovni pogoj za uspešno sodelovanje z avtomobilsko industrijo sploh. Šempetrska Iskra je danes sposobna v celoti in pravočasno zagotoviti jugoslovanski motorni in avtomobilski industriji potrebne električne agregate. Celo še več: postopoma prevzema vse večje posle v preskrbovanju potrošnikov na inozemskem trgu. Letos bo šempetrska Iskra izvozila blizu 15% svoje celotne proizvodnje, kar predstavlja vrednost v višini več kot milijon dolarjev

VREDNOST PROIZVODNJE: 110 MILIJONOV N DINARJEV

Od skromnih začetkov pred desetimi leti je proizvodnja v šempetrski Iskri iz leta v leto naraščala. Tako so v minulem letu napravili v Iskri 173.000 zaganjalnikov različnih izvedb

in moči, 114.000 dinam, 206.000 regulatorjev, 109.000 vžigalnih tuljav, 74.000 magnetnih vžigalnikov in za 18 milijonov N dinarjev različnih rezervnih delov. Skupna vrednost proizvodnje po neto prodajnih cenah je znašala lani 110 milijonov novih dinarjev. Za takšen obseg proizvodnje je morala imeti tovarna 24 milijonov obratnih sredstev in več kot tisoč zaposlenih.

V Iskri pravijo, da so v primerjavi z evropskimi in svetovnimi proizvajalci omenjene številke še vedno skromne. Glede na stopnjo naraščanja proizvodnje v minulih desetih letih, ki je naraščala vsako leto za blizu 25%, pa je razvoj vsekakor razveseljiv in se ga nikomur ni potrebno sramovati.

»Razvoj in doseženi uspehi našega kolektiva so nedvomno pogojeni z razvojem avtomobilske in druge industrije v Jugoslaviji. Število avtomobilov pri nas hitro narašča, kar je odvisno od rasti celotnega gospodarstva in naraščanja življenjske ravni. Analize jugoslovanskega trga pa kažejo, da bo število avtomobilov v Jugoslaviji skokovito naraščalo tudi v prihodnjih desetih letih, saj še vedno močno zaostajamo za drugimi razvitemi državami...«, pravi Jože Eržen, direktor Iskre v Šempetru.

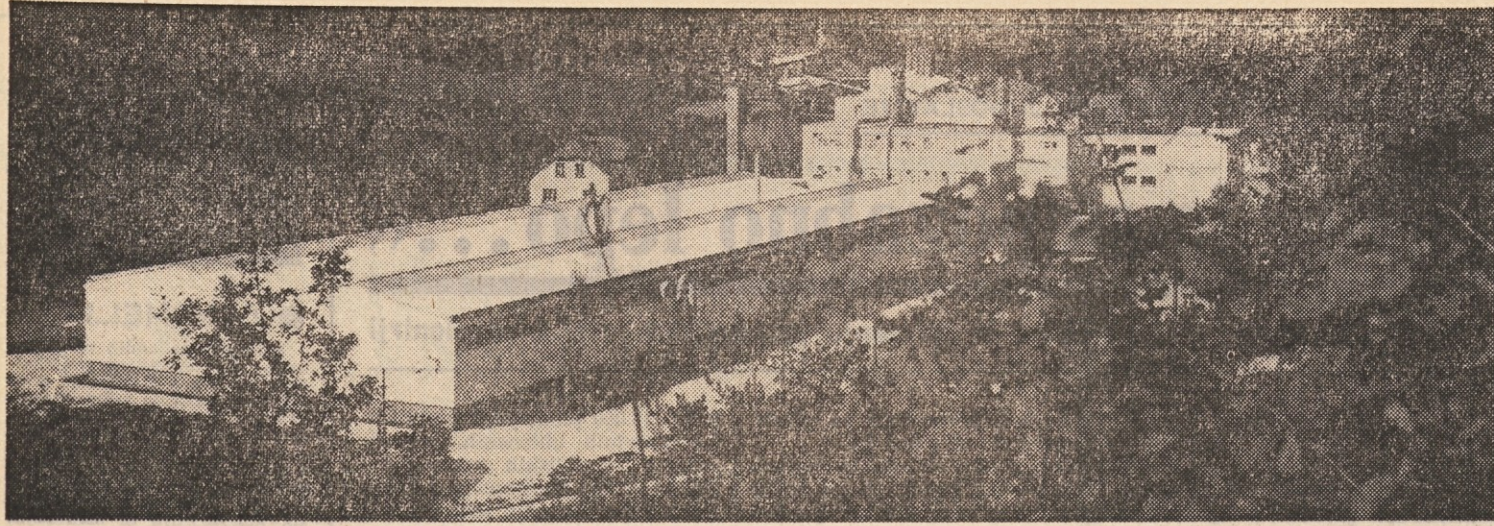
»Ne glede na čedalje večjo domačo in tujo konkurenco pa imamo ob dobri poslovni usmeritvi široke možnosti za razvoj. Ali bolje rečeno: od tega, v kakšni meri bomo sposobni zagotoviti hitro rast proizvodnje na ekonomsko in tehnološko višji ravni je odvisen naš položaj v prihodnjih letih.« razmišlja v šempetrski Iskri in dodaja: »Vsekakor pa se bomo mo-

rali še tesneje poslovno povezati z evropskimi proizvajalci avtoelektričnih izdelkov in si na ta način zagotoviti hitrejšo uveljavljanje sodobnih tehnoloških, organizacijskih in razvojnih dogajanj v naši proizvodnji. To je nujno tudi zato, da bi v prihodnje še povečali naš izvoz. Samo letos bomo izvozili za milijon dolarjev naših proizvodov...«

NUJNA BO NOTRANJA SPECIALIZACIJA

Samoupravni organi v Iskri pogosto razpravljajo o nadaljnjem razvoju podjetja. Ko so začrtovali rast tovarne, so sprejeli odločitev, da v naslednjih letih povečajo zmogljivost in preidej na velikoserijsko proizvodnjo.

V naslednjih desetih letih naj bi kar za šestkrat povečali doseženo proizvodnjo. »Da bomo v svojih načrtih uspešni, bomo morali poskrbeti za postopno notranjo specializacijo. V ta namen je že pripravljen program izgradnje novega obrata malih zaganjalnikov. Gre za gradnjo kapacitet, ki naj bi omogočile letno proizvodnjo 400 tisoč zaganjalnikov za osebne avtomobile... Za realizacijo tega programa bo morala vložiti tovarna blizu 85 milijonov novih dinarjev v osnovna in obratna sredstva. Perspektivna usmeritev šempetrske Iskre je torej povsem v skladu s celotnim programom nadaljnjega razvoja združenega podjetja Iskra. uspešna realizacija načrta pa predstavlja najboljši prispevek tovarne k nadaljnji krepitvi olozaja celotne Iskre v slovenskem in jugoslovanskem gospodarstvu...«, zatrjujejo v tovarni avtoelektričnih izdelkov v Šempetru pri Novi Gorici.

Z obiska v izlaški tovarni elektroporcelana

Po pomladi diši

Nekoč, pred mnogimi leti, je hodil v delavnico, kjer sem delal, priletel možak in mo- droval: »Ko bomo zrušili tale svet krivic, bomo uredili življenje po naše. Delo bo lažje, ljudje bodo boljši in bolj se bodo razumeli.« Nanj sem se spomnil, ko sem ondan, skupaj s tovarišem Nikom Šilihom, predsednikom občinskega sindikalnega sveta v Zagorju, obiskal keramičarje v Izlakah. Z enakim ognjem v očeh in z enako zavzetostjo, kot je nekoč moj stari znanec napovedoval našo prihodnost, so nama pripovedovali o uspehih, ki so jih dosegli, o težavah, ki so jih že premagali, ali pa jih še bodo.

BES SO LAHKO PONOSNI NA SVOJE GOSPODARSKE USPEHE

V Izlake me je privabila drobna vest, da je delovni kolektiv tovarne elektroporcelana že 30. oktobra lani izpolnil svoj letni proizvodni načrt. V tovarni pa mi potrebujejo s podatki: Lani so povečali svoj bruto dohodek za 38% in dosegli 3 milijarde starih dinarjev fakturirane realizacije, čeprav niso bistveno povečali števila zaposlenih. Prodali so za 23% več izdelkov kot so predvidevali. Povprečni osebni dohodki so se povečali od 67.808 starih dinarjev v letu 1968 na 90.148 starih dinarjev v letu 1969, vendar ne v škodo skladov. Nasprotno, celo več so dali za sklade kot so nameravali. Namesto razmerja 87:13 so uresničili razmerje 86:14.

Ing. France Kojnik, direktor izlaške tovarne, ki je pred dobrih 15 leti kot upravnik majhnega obrata, v katerem je bilo le 10 ljudi, začel postavljati temelje bodoči tovarni, pripoveduje:

»Lansko leto smo imenovali jubilejno. Z uspehi v tem letu smo hoteli proslaviti 15-letnico ustanovitve tovarne. Ko zdaj pregledujemo lanskoletni pridelek, lahko rečemo, da smo povsem zadovoljni. K temu uspehu so prispevali svoj delež prav vsi člani delovnega kolektiva, še zlasti pa moram pohvaliti naše strokovnjake.«

Ni bilo lahko in v vseh minutih 15 letih jim nihče ni ničesar podaril. Vse, kar imajo — se pravi tovarno, v kateri dela zdaj 650 ljudi, katerih povprečna starost je komaj 27 let — so zgradili s svojim umom in s svojimi žulji.

Direktor pravi:

»VSI SMO UDJE ENE DRUŽINE IN SKUPNI INTERES NAS VEDNO BOLJ POVEŽUJE V ENOTEN ORGANIZEM«

Govorimo o tem skupnem interesu, o delavski zavesti, o zupanju med delavci.

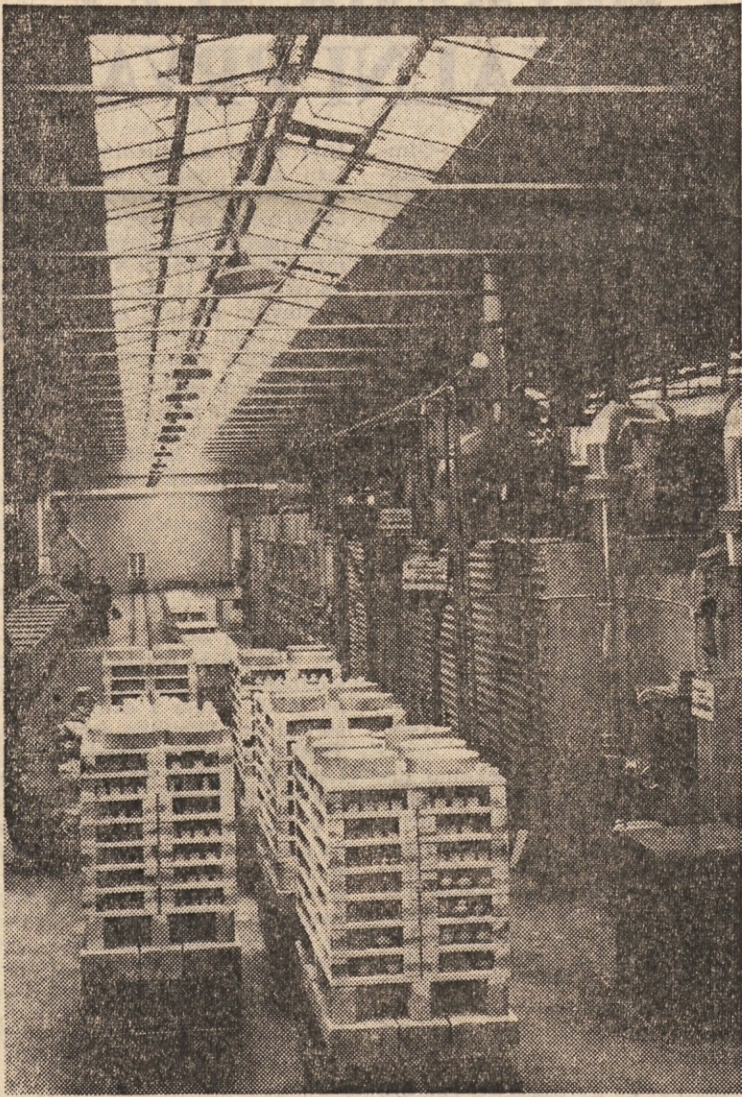
Je pač tako, da se ljudje ne rodimo zavedni. Zavest si oblikujemo v kolektivu. Skupen interes je lahko le rezultat znanja, možnosti, ki jo ima sleherni proizvajalec, da vpliva na oblikovanje politike kolektiva in da usklaja svoje težnje s težnjami delovne skupnosti.

»Zdaj že vsi delavci vedo, da potrebujemo strokovnjake,« pripoveduje ing. Kojnik. »Mnogi še pred časom niso vedeli tega. Zgodilo se je celo, da so inženirja pretepli, ker se je odločno zavzemal za pocenitev proizvodnje, se pravi za boljši izkoristek peči. Precej jih je bilo, ki so sodili, da jim bodo strokovnjaki »pojedli osebne dohodke« in so nasprotovali njihovim večjim plačam. Ze lani pa takih težav ni bilo več. Delavci so spoznali, da sodobne metode pri organizaciji dela in poslovanju podjetja koristijo predvsem njim, saj zvišujejo tudi čisti dohodek.«

»In še nekaj je, kar je zelo pomembno,« pripomni Anica

Kramar, vodja gospodarsko računskega centra, ki dela v tej tovarni že od vsega začetka. »Sklenili smo, da bomo nagrajevali po učinku vse zaposlene od glavnega direktorja do vratarja. Ze prvi uspehi na tem področju, ko smo na temelju analitične ocene delovnih mest uredili

pečeh je pečni škart pobral do 10% proizvodov, v zadnjih mesecih pa tega škarta nimajo več. To je predvsem zasluga njihovih strokovnjakov, saj so Poljaki, ki so peč postavili in nekaj časa delali pri njih, dosegali povprečno 5,9% pečnega škarta. Količino vsega škarta pa so v

osebne dohodke v proizvodnji od delavca do strokovnjaka, čigar prejemki so odvisni tudi od proizvodnih uspehov področja, za katerega odgovarja — kažejo, da smo na pravi poti. Sprejeli smo pravilnik o nagrajevanju proizvodnih izboljšav in racionalizacij in zdaj ljudje razmišljajo, kako bi delali, da bi bil učinek večji.«

Največji delež k skupnemu uspehu pa je prispevala nova peč. Stala je 800 milijonov starih dinarjev in letos jo bodo odplačali. Prej, pri starih pečeh, je veljalo gorivo, porabljeno za kilogram porcelana, 78 starih dinarjev, zdaj pa le dobrih 30 dinarjev, ko namesto s premo gom kurjoto s propan butanom. Prej je delalo pri 7 pečeh, katerih zmogljivost je bila 900 ton, 44 kurjačev, zdaj delajo pri eni peči z zmogljivostjo 1800 ton, samo trije ali štirje kurjači. In nikogar niso odpustili.

Hkrati z novo pečjo so občutno zmanjšali škart. Pri starih

tem času zmanjšali od 24% na 10,8%.

In še na marsikaj so ponosni. Uredili so tovarniško menzo in zboljšali obroke; kljub temu, da jim je manjkalo denarja, so izplačevali regrese delavcem, ki so hodili na dopuste v počitniške domove; sprejeli so na delo pripravnike, ki jih vzgajajo za nove strokovnjake...

Imajo pa še velike načrte.

NOVI NAČRTI IN NOVE NALOGE

V »Izlaškem keramičarju,« ki ga izdajajo 4-krat na leto in ga dobi zastojni vsak član kolektiva, berem:

»Za leto 1970 smo si zadalj obsežen načrt: povprečni osebni dohodek moramo povečati na 110 tisoč starih dinarjev. Ustvariti moramo 151 milijonov amortizacije in 400 milijonov skladov (lani 202 milijona čistih skladov); zaposlenih pa naj bi bilo povprečno 680 ljudi.«

Kaže, da bodo morali kar krepko poprijeti. Samoupravljavci in njihovi organi, družbene organizacije in njihova vodstva. Trdijo, da se tega zavedajo. Ko pa smo začeli govoriti o tej zavesti bolj konkretno, se je kmalu izkazalo, da je dostikrat zgolj deklarativna.

IZLAŠKI PROIZVAJALEC ŠE NI RESNIČNI SAMOUPRAVLJAVEC

Vprašam: »Kako pa kaj vaš sindikat?« in mi rečejo: »S sindikatom pa se res ne moremo pohvaliti.« Na vseh sejah je vedno navzoč — predstavnik sindikata. »Izvršni odbor se kdaj pa kdaj sestane, sindikata kot organizacije delavcev pa ni čutiti.«

Karel Rabuzin, predsednik izvršnega odbora, trdi: »Delavcu omogočimo, da rešuje vse nepravičnosti z razpravami. Zadnji občni zbor pa je bil kaj žalostna podoba tega »omogočanja.« Nihče ni hotel govoriti.

»V obratih praktično ni sindikata,« trdi Ivan Mali, oddelkovodja kurilnice. »Pa tudi samoupravljanja ne.«

Ni čudno, ko pa je vse centralizirano in kolektiv v obratu sploh ni samoupravno in družbeno organizirano. Dinar je da leč, v upravi, pri delavskem svetu; tam ga tudi delijo, ko določajo vrednost točke in odstotek tako imenovanega dobička, ki ga dobi vsak, pa če je normo presegel ali pa je ni dosegel.

»Zato se v oddelkih in obratih pogovarjamo predvsem o plačah,« nadaljuje Ivan Mali, »toda ne, kako naj jih sami oblikujemo in delimo, da bo dobro delo res dobro plačano; delavci se predvsem zavzemajo, da bi bilo njihovo delovno mesto ocenjeno z večjim številom točk.«

Janez Kovač, predsednik delavskega sveta, mi razloži, da se v delavskem svetu zavedajo samoupravnih pomanjkljivosti. »Proizvodni uspehi bi bili še večji, če bi jih pravočasno odpravili.« Bo kar držalo, saj so v svoji novi statut zapisali da je izlaška tovarna elektroporcelana delovna organizacija svobodno združenih delavcev, ki mora med drugim:

»...dosledno uporabljati in izvajati ustavna načela o samoupravljanju zaradi čim širšega udeleževanja članov delovne skupnosti v samoupravljanju, proizvodnji, delitvi, notranjih odnosih in v vseh vprašanih, bistvenih za delovno organizacijo...«

Če se ne bodo samoupravno organizirali tako, kot terjata odstavek statuta, potem se kaj lahko zgodi, da tudi gospodarsko ne bodo mogli napredovati. Delavec, ki ga enkrat ali dvakrat na leto pokliče na zbor delovnih ljudi in tam poslušna razlage o tem ali onem proizvodnem problemu, gotovo ne bo dal kolektivu vsega tistega, kar bi lahko dal, če bi neposredno soodločal.

Poslavljamo se na ploščadi pred tovarno, kj je v Izlake in okoliške kraje prinesla možnost zaposlitve in hkrati začetke novega življenja. Dopoldanska izmena odhaja, prihaja popoldanska. In spet se spomnim moža, ki mi je kot mladeniču napovedoval našo prihodnost. »Ljudje bodo boljši,« je dejal, »in lepše bodo živeli.« »Drži, vsi smo zato, vendar bo moč to napoved do končno uresničiti le tedaj, če bomo razbili vse mezdne spone in se uveljavili kot resnični samoupravljalci.«

Jutranje megle so se razpršile. In sonce sijajo na izlaško dolino. Na tovarno in na delavce, ki hite na delo ali odhajajo domov. Po pomladi diši.

JANEZ VOLJČ

MALO JAZ MALO TI

— Dinar še malo ni tako debel kot je bilo mišljeno...
— Ja, cene rastejo!
— Zanimivo, ne, da v letošnjem planskem materialu ni postavke iz leta 1965 v zvezi z realizacijo njegove konvertibilnosti v letu 1970.
— Tudi jaz sem to opazil. Mislim, da gre kljub temu za realen, morda le za nekoliko bolj dolgoročen cilj.
— Zanimivo bi bilo zvedeti, kateri faktorji vse pogujejo določeno nestabilnost v našem gospodarskem sistemu, kakor tudi permanentno inflatorna žarišča, ki se javljajo tako po panogah kakor tudi po področjih.
— Misliš s sistemskega aspekta?
— Na sistemske pokazatelje se že od nekdaj pozvižgam, dragi moj! Seveda, to naj ostane med nama. To je isto kot če bi bral hišne numere. Rabili bi konkretne podatke za regionalne potrebe. Najprej sem mislil na ad hoc anketo, ampak lahko bi rekli, da se gremo diletantizem. Zato sem se odločil za analizo.
— Slišal sem, da delajo nekaj podobnega tudi na zbornici...
— Ja, jaz tudi, ampak z republiškega vidika. Enako tudi na skupščini, sindikatih, socialistični, cekaju in na mladini. Z republiškega vidika pa je zame, kakor rečeno, toliko kot nič!

— Koga pa misliš angažirati?
— Za začetek sem mislil na dva, tri ustrezne renomirane institute, jasno, v povezavi z našim zavodom!
— Sem slišal, da so vsi ustrezni kadri v institutih že angažirani na izdelavi zveznih in republiških materialov. Misliš, da boš dobil koga?
— To je samo vprašanje stimulacije, nič drugega. Če ne bo šlo drugače, se jih lahko navezujemo potegne nekaj tudi iz gospodarstva.

— Misliš, da bo šlo v okviru proračuna?
— Nekaj v okviru proračuna, nekaj pa bodo morali participirati namenski skladi. Zakaj jih pa imamo? Stvar je samo v pravočasni predložitvi elaborata.

— Pa pogoji?
— Petdeset več in stanovanja. Mislim, da je v redu, ne?
— Le kako lahko to obljubiš?
— Ja, proračunska situacija je trdna. Več, cene res rastejo, s tem pa prideka v proračune tudi veliko več sredstev, kar ni tako slabo. Zato boš tudi razumel, da mi ni za vsako ceno za odkritje inflatornih žarišč, za nekakšen lov na čarovnice. Stvari so že zdavnaj znane. Gre bolj zato, da se ugotovi, kako obdržati ravnotežje med proračunsko porabo, lahko tudi povezano z republiškim in zveznim nivojem, ter med nekontroliranimi zahtevami gospodarstva. Jasno?

— Jasno!
— Prideš?
— Jasno, da pridem!
Vinko Blatnik

PODOBE NAŠEGA ČASA

— Boš šel tako na široko?
— Ja, na vsak način! Zajeti mislim vse možne aspekte problema, drugače se dela ne spleča lotiti.

— Za kam pa bo?
— Najprej za sejo komisije, Potem pa, če bo stvar ustrezno sprejeta, bi jo dal tudi naprej. Na vsak način pa bi moral iz teh študij potegniti vsaj nekaj nujnih misli kot stališče in predlog za republiško resolucijo o odpravi inflatornih žarišč, seveda z našega regionalnega aspekta. O nas se namreč vse premoalo sliši; čas je že, da se ustvarjalno vključimo v graditev celotne naše samoupravne strukture.

— Kakor slišim, gre res za res. Pa misliš to kar sam izpeljati?
— Se šališ? Dela je za obsežen tim. Vendar sem mislil, za začetek, na nekaj nujnih strokovnjakov: dva ekonomista, sociologa, pravnika in še koga in, seveda, nate kot organizatorja. Lahko računam?

— Čakaj, da ulovim sapo! Misliš resno?
— Skrajni čas, da te potegnemo iz gospodarstva. Razen tega pa se tudi zelo dobro spoznaš na probleme v bazi, kar je tu bistveno...

— Pa pogoji?
— Petdeset več in stanovanja. Mislim, da je v redu, ne?
— Le kako lahko to obljubiš?
— Ja, proračunska situacija je trdna. Več, cene res rastejo, s tem pa prideka v proračune tudi veliko več sredstev, kar ni tako slabo. Zato boš tudi razumel, da mi ni za vsako ceno za odkritje inflatornih žarišč, za nekakšen lov na čarovnice. Stvari so že zdavnaj znane. Gre bolj zato, da se ugotovi, kako obdržati ravnotežje med proračunsko porabo, lahko tudi povezano z republiškim in zveznim nivojem, ter med nekontroliranimi zahtevami gospodarstva. Jasno?

DOPISNIKI POROČAJO

● CELJE IZREDNI PRISPEVEK

Na skupščini komunalne skupnosti socialnega zavarovanja delavcev v Celju so razpravljali o zaključnem računu sklada za lansko leto. Sklad je sicer zaključil svoje poslovanje z milijon 470 tisoč dinarjev primanjkljaja, kar pa je manj, kot so pričakovali. V začetku leta je namreč skupščina že predvidevala izgubo, da bo izguba še večja, je kazalo v zadnjih mesecih preteklega leta.

Za to vsoto je po razpravi vzbudilo jo je pismo sindikalnega odbora Zelezarne Store — skupščina sicer predpisala izredni prispevek, toda z zahtevo, da je potrebno letošnje potorošnje uokovirati v dane možnosti. Zavarovanci celjske skupnosti bodo izredni prispevek, obracunani po enotni in diferencirani stopnji, plačevali od marca do avgusta. Člani skupščine so med drugim sprejeli tudi začasni sklep o pravice do proste izbere zdravstva in zdravstvenega zavoda. Do sedaj so morali zavarovanci za zdravljenje v zavodih, s katerimi sklad ni imel podpisane pogodbe, doplačevati razliko uslug iz svojega žepa. Ta začasni sklep je to sicer odpravil, razen za zdravljenje na klinikah in bolnišnici Petra Držaja v Ljubljani. (mb)

● SLOVENSKE KONJICE KONKRETNA POMOČ

Na skupni seji komisije za gospodarstvo in samoupravljanje pri občinskem sindikalnem svetu ter komisije za družbeno-ekonomske odnose pri komiteju občinske konference ZKS v Slov. Konjicah so člani obeh organov razpravljali o tekočih naloga s področja nagrajevanja ter spreminjanja in dopolnjevanja samoupravnih aktov v gospodarskih organizacijah.

Ko so obravnavali analizo razmeroma nizkih osebnih dohodkov v posameznih gospodarskih organizacijah, so ugotovili, da je to le eden od elementov gospodarjenja in pokazatelj poslovanja. V obeh primerih je močno odvisen od strukture zaposlenih delavcev, dalje od proizvodnega programa in končno tudi od tržišča za prodajo izdelkov. Razprava je pokazala, da zlasti nekatera manjša podjetja nimajo ustreznega načrta razvoja vsaj za nekaj let naprej. To je vsekakor pomanjkljivost, ki se končno v precejšnji meri odraža v že sedaj nizkih osebnih dohodkih zaposlenih delavcev.

Glede nalog pri spreminjanju in dopolnjevanju samoupravnih aktov v delovnih organizacijah so ugotovili, da je ta akcija razmeroma dobro stebla v treh štirih podjetjih. Pri njih bodo osnutke sprememb in dopolnitev že dali v javno razpravo, tako da jih bodo lahko sprejeli že do aprila, takoj zatem pa bi izvedli volitve v nove samoupravne organe. Ker za mnoga manjša podjetja Komisiji nista imeli vpogleda in potek in izvajanje celotne akcije, sta sklenili, da bosta skupaj pripravili širšo posvetovanje predstavnikov gospodarskih organizacij, na katerem bodo obravnavali predvsem konkretne probleme, ki se pojavljajo v različnih oblikah. S krajšim vprašalnikom so že pred tem skušali dobiti vsaj okvirno sliko in odgovore na vprašanja, kaj povzroča podjetjem največ težav in kje je potrebna pomoč zunanjih dejavnikov, zlasti pa političnih organizacij. V. L.

● NOVO MESTO OBVEŠČANJE IN SAMOUPRAVNI AKTI

Na tretji seji občinskega sindikalnega sveta v Novem mestu so obravnavali obveščanje in uresničevanje ustavnega amandmaja v delovnih organizacijah novomeške občine. Spregovorili so o različnih oblikah obveščanja, ki so v delovnih organizacijah v praksi, hkrati pa poudarili, da v večini podjetij obveščanje zaposlenih o pomembnih sklepih samoupravnih organov in drugih dogodkih v kolektivu še ni tako, kot bi moralo biti. Zato je sindikalni svet sklenil, da je treba razvijati vse oblike obveščanja v delovnih organizacijah. Osnovne sindikalne organizacije naj pri oblikovanju statusarnih sprememb s svojim vplivom dosežejo, da bodo ustrezne oblike obveščanja dobile svoje mesto tudi v interni zakonodaji delovnih organizacij. Predvsem pa je treba zagotoviti stalnost obveščanja in določiti ljudi, ki bodo za to odgovorni. Različna veličina delovnih organizacij in njihova organizacijska raznolikost terjata od sindikalnih organizacij, da stalno proučujejo oblike obveščanja, ki so v veljavi. Predvsem je treba zagotoviti živo obliko obveščanja na sestankih ali zborih delavcev, ki dajejo največ možnosti za uspešno obojestransko obveščanje. Obveščanje je namreč treba jemati kot enega izmed ciljev poslovne politike, zato mora biti za politiko obveščanja odgovoren najvišji organ samoupravljanja v delovni organizaciji, medtem ko naj bo vsebina poslovne tajne jasno določena v statusu in izvzeta iz običajnega obveščanja. Občinski sindikalni svet, oziroma njegov organi, naj bi preučili tudi načine in vsebino obveščanja med delovnimi organizacijami in občino. Pri oblikovanju določil, ki naj bi jih vsebovali statuti o obveščanju članov kolektiva, je nujno opredeliti pravice in dolžnosti o informiranju, hkrati pa tudi zagotoviti, da bo informacija resnično prišla do članstva. Ta stališča bo občinski sindikalni svet poslal vsem sindikalnim organizacijam v občini. — R. Š.